

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.6.2014
SWD(2014) 404 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Posouzení národního programu reforem a konvergenčního programu, které pro rok 2014 předložila ČESKÁ REPUBLIKA

Průvodní dokument k

doporučení pro DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem České republiky na rok 2014 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu České republiky z roku 2014

{COM(2014) 404 final}

OBSAH

Shrnutí	3
1. Úvod.....	4
2. Hospodářská situace a výhled	5
3. Problémy a hodnocení politické agendy	7
3.1. Fiskální politika a zdanění	7
3.2. Finanční sektor	16
3.3. Politika trhu práce, politika vzdělávání a sociální politika	17
3.4. Strukturální opatření na podporu růstu a konkurenceschopnosti	22
3.5. Modernizace veřejné správy	28
4. Závěr	31
Tabulkový přehled.....	32
Příloha	36

SHRNUTÍ

V České republice se ustaluje hospodářské oživení. Podle prognózy Komise z jara 2014 by měl český HDP letos po dvouleté recesi vykázat 2% růst. Míra nezaměstnanosti, která na konci loňského roku mírně poklesla na 6,8 %, by se měla dále snižovat a v roce 2015 dosáhnout 6,6 %. K nepatrnému poklesu došlo v poslední době i u nezaměstnanosti mladých, jež i nadále zůstává pod průměrem EU. Pro první letošní pololetí se očekává, že cesta z dlouhotrvající recese povede zprvu přes odvětví orientovaná na vývoz. Posléze bude úlohu hlavního motoru růstu postupně přebírat domácí poptávka. Inflace by měla pro letošní rok zůstat na velmi nízkých úrovních, a to díky velkému snížení regulovaných cen elektřiny. V roce 2015 by se inflace měla jen nevýrazně zvýšit.

Celkově lze konstatovat, že Česká republika vykázala v plnění doporučení z roku 2013 omezený pokrok. V druhé polovině roku 2013 byla s ohledem na politické poměry do značné míry oddálena realizace klíčových reforem. K určitému pokroku došlo, pokud jde o zlepšení fiskální situace, větší dodržování daňových předpisů a zkvalitnění základního vzdělávání a výzkumných institucí. Ve většině ostatních oblastí však byl pokrok omezený, což platí zejména o zefektivnění veřejných služeb zaměstnanosti, dostupnosti služeb péče o děti, plnění protikorupční strategie, důslednějším zadáváním veřejných zakázek, lepším řízením fondů EU, deregulaci odvětví služeb a zvyšování energetické účinnosti. Některými z vydaných doporučení se Česká republika nezabývala. Česká republika konkrétně nijak nepokročila, pokud jde o snížení vysokého daňového zatížení práce a o podepření dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Na přijetí také stále čekají služební zákon a reforma vysokého školství.

Zásadním úkolem pro Českou republiku je ukončit vleklé období utlumeného růstu a opětovně nastartovat stagnující proces sbližování příjmů. Za tímto účelem je třeba posílit domácí motory růstu a zároveň zajistit, aby byly veřejné finance důsledně svedeny na cestu udržitelnosti. K opatřením, která mají ve střednědobém výhledu vysoký růstový potenciál, patří upřednostňování veřejných investic do infrastruktury (při současném zaručení účinného čerpání finančních prostředků EU) a zlepšení veřejné správy. K navýšení příjmů a k posílení domácí poptávky by také došlo, pokud by byly rychle aktivovány nevyužité potenciální zdroje pracovní síly, především pak skupiny potýkající se s překážkami při vstupu na trh práce, a pokud by se využilo přínosů rychle se rozvíjejícího výzkumu a vývoje. Politické plány předložené Českou republikou tyto výzvy správně uznávají. Aktualizace národního programu reformy a konvergenčního programu obsahuje relevantní a ambiciózní opatření. Celkově vzato si dosažení udržitelného růstu v dlouhodobém výhledu žádá reformy v následujících oblastech:

- **Veřejné finance:** Přestože celkový schodek veřejných financí se v roce 2013 podstatně zlepšil, rozpočtová strategie České republiky pro rok 2015 a roky následující není v souladu s Paktem o stabilitě a růstu. Výrazné škrtů ve veřejných investicích za poslední čtyři roky navíc podřívají růstový potenciál země. Hlavním úkolem pro český daňový systém je zajištění toho, aby více podporoval růst a aby se zefektivnil výběr daní. Zvláštní pozornost je třeba věnovat vysokým nákladům na důchody a zdravotní péči, jež ve spojení se stárnutím českého obyvatelstva ohrožují udržitelnost veřejných financí v dlouhodobém výhledu.
- **Vzdělávání:** Ke slabinám povinné školní docházky patří hodnotící rámec a silný vliv socioekonomického zázemí na výsledky. Pokud jde o vysoké školství, v situaci rychle se zvyšujícího počtu studujících a omezených rozpočtových prostředků zůstává hlavním problémem dosahování kvalitních studijních výsledků a větší uplatnitelnost absolventských dovedností na trhu práce.
- **Inovace:** V poslední době se přijímají významné kroky k rozvoji výzkumné infrastruktury a k podpoře inovativních firem. Výkonnost domácích motorů růstu

založeného na znalostech (jak ve veřejných, tak soukromých institucích) je však stále chabá. Obzvláštní obavy vzbuzuje extrémně malá účast podniků na spolufinancování veřejného výzkumu.

- **Energetická účinnost a přístup k regulovaným povoláním:** Energetická náročnost českého hospodářství zůstává navzdory pomalému sestupnému trendu velmi vysoká. V České republice existuje výrazný prostor pro zlepšení energetické účinnosti, které by rovněž zvýšilo energetickou nezávislost země a podpořilo by efektivní přidělování zdrojů. Česká republika patří v EU k zemím s nejvyšší mírou regulovaných povolání a regulace odborných služeb je velmi přísná. Tempo zpřístupňování regulovaných povolání je prozatím pomalé a v odvětví služeb se projevuje jen málo.
- **Veřejná správa:** Z mezinárodních průzkumů vyplývá, že korupce je vnímána jako výrazná překážka podnikání. Vratkost a neefektivnost veřejné správy se negativně promítá do růstu a konkurenceschopnosti země a do čerpání finančních prostředků z EU.
- **Trh práce:** Ačkoli celková míra zaměstnanosti je v České republice komparativně vysoká, stále platí, že některé skupiny jsou na trhu práce velmi málo zastoupeny a jen obtížně nacházejí zaměstnání. Jedná se zejména o ženy s malými dětmi, o mladé a starší lidi, lidi s nízkou kvalifikací a o postižené. Co se týče žen, Česká republika patří v EU k zemím, kde je vliv mateřství na zaměstnanost největší, což je převážně dáno omezenými možnostmi cenově dostupné péče o děti a omezeným využíváním polovičních pracovních úvazků. Úřady práce by mohly zlepšit rozsah a efektivitu svých služeb, jelikož míra aktivace registrovaných nezaměstnaných stále patří mezi nejnižší v EU.

1. Úvod

V květnu 2013 navrhla Komise pro Českou republiku řadu doporučení k hospodářským a strukturálním reformám. Na základě toho přijala Rada Evropské unie v červenci 2013 ve formě doporučení Rady sedm konkrétních doporučení pro ČR. Přijatá doporučení se týkala veřejných financí, daňového systému, důchodového systému, zdravotní péče, trhu práce, výkonnosti veřejné správy, vzdělávání, regulovaných povolání a energetické účinnosti. Tento pracovní dokument útvarů Komise vyhodnocuje stav plnění těchto doporučení v České republice.

V tomto pracovním dokumentu jsou hodnocena politická opatření ve světle zjištění, která Komise učinila ve své roční analýze růstu 2013¹ a ve třetí výroční zprávě mechanismu varování² zveřejněných v listopadu 2013. V roční analýze růstu byly uvedeny návrhy Komise s cílem dosáhnout potřebného společného porozumění, co se týče prioritních opatření na vnitrostátní a unijní úrovni v roce 2013. V analýze bylo vytyčeno pět priorit, které měly členské státy přivést k opětovnému růstu: snaha o dosažení diferencované fiskální konsolidace podporující růst, obnovení běžného poskytování úvěrů ekonomice, podpora růstu a konkurenceschopnosti pro současnost a budoucnost, řešení nezaměstnanosti a sociálních důsledků krize a modernizace veřejné správy. Roční analýza růstu slouží k prvotnímu zmapování toho, zda v členských státech existují makroekonomické nerovnováhy či zda v nich vznik takových nerovnováh hrozí. Analýza našla pozitivní známky, že makroekonomické nerovnováhy jsou v Evropě napravovány. V zájmu úplného a trvalého znovunalezení rovnováhy bylo šestnáct členských států vybráno k přezkumu vývoje, pokud

¹ COM(2013) 800 final.

² COM(2013) 790 final.

jde o kumulaci a odstraňování nerovnováh. Tyto hloubkové přezkumy byly zveřejněny 5. března 2014 spolu se sdělením Komise³. Česká republika v roce 2014 hloubkovému přezkumu podrobena nebyla.

Na základě doporučení Rady z roku 2013, roční analýzy růstu a zprávy mechanismu varování předložila Česká republika 16. dubna 2014 svůj národní program reforem a 28. dubna 2014 svůj konvergenční program. V těchto programech jsou obsaženy podrobné informace o pokroku, jehož se dosáhlo od července 2013, a o budoucích plánech vlády. Informace poskytnuté ve zmiňovaných programech jsou východiskem pro hodnocení v tomto pracovním dokumentu.

Předložené programy prošly otevřeným konzultačním procesem. V rámci příprav národního programu reforem se uskutečnilo několik konzultací se zástupci českého parlamentu, sociálními partnery, regionálními orgány, akademickou obcí a dalšími zúčastněnými stranami. Než byly oba programy přijaty vládou, byly předloženy k projednání výborům Parlamentu ČR.

2. HOSPODÁŘSKÁ SITUACE A VÝHLED

Hospodářská situace

Po dvou letech záporného růstu se v české ekonomice do určité míry ustaluje oživení. Recese v letech 2012 a 2013 se podepsala na domácí poptávce. Zatímco výdaje na soukromou spotřebu byly nepříznivě ovlivněny poklesy v reálném disponibilním důchodu domácností, tvorba hrubého kapitálu zpomalila v důsledku opakovaných škrťů ve veřejných investicích a v důsledku zvýšené averze podniků k riziku. Celkově HDP v roce 2013 poklesl o 0,9 %. Míra nezaměstnanosti se ustálila na zhruba 7 %. V listopadu 2013 Česká národní banka oslabením koruny uvolnila měnovou politiku a naznačila, že u této strategie hodlá zůstat přinejmenším po celý rok 2014.

Hospodářský výhled

Pro rok 2014 se očekává, že bude oživení sílit, přičemž jej bude udržovat zlepšující se stav globální ekonomiky. Rozdíl v příjmech oproti průměru EU by však měl v období 2014/15 zůstat víceméně stejný. Hlavními motory růstu v roce 2014 budou pravděpodobně exportně orientovaná odvětví (včetně průmyslu). V roce 2015 by pak mělo následovat vyvážení ze strany domácích motorů růstu, a to ruku v ruce se sílící důvěrou podnikatelského sektoru a sektoru domácností. Předpokládá se, že zhoršování situace na trhu práce se v roce 2013 zastavilo a nezaměstnanost by se měla postupně snižovat. U inflace je pravděpodobné, že v roce 2014 zůstane navzdory devizovým intervencím ČNB utlumená, a to díky slábnoucímu vlivu minulých navýšení nepřímých daní a velkému propadu v regulovaných cenách elektřiny. Pro rok 2015 se očekává, že inflaci podnítl silnější domácí poptávka.

Makroekonomický výhled, na němž staví konvergenční program a národní program reforem, je reálný. Oběma strategickým dokumentům je společný tentýž hospodářský výhled. Podle konvergenčního programu by měl růst reálného HDP v roce 2014 dosáhnout 1,7 % a v roce 2015 pak 2,0 %. Pro srovnání uveďme, že Komise ve své prognóze z jara 2014 počítá s 2% růstem pro rok 2014 a 2,4% růstem pro rok 2015. Makroekonomický scénář

³ Kromě zmiňovaných šestnácti členských států uvedených v roční analýze růstu se hloubkový přezkum vztahoval rovněž na Irsko, a to v návaznosti na závěr Rady, že by tato země měla být po úspěšném dokončení svého programu finanční pomoci plně začleněna do rámce pro pravidelný dohled.

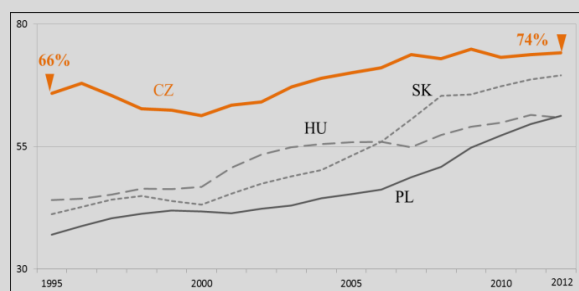
popisovaný v obou předmětných programech nezahrnuje odhady makroekonomického dopadu strukturálních reforem.

Rámeček č. 1: Stagnující konvergence

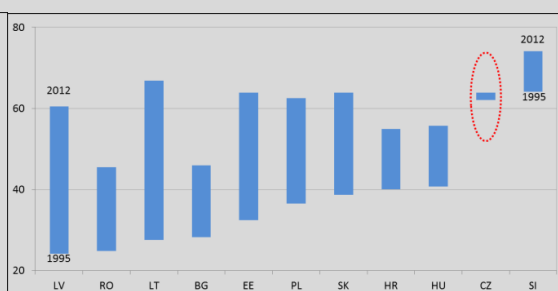
Po deset let, jež předcházely krizi v roce 2008, se Česká republika těšila nejdelšímu období nepřetržitého růstu ve svých dějinách a byla chválena za své úspěchy při získávání přímých zahraničních investic a za své příznivé výstupy trhu práce. Sbližování českého hospodářství se státy EU-15 však bylo ve srovnání s některými jinými zeměmi střední a východní Evropy o něco pomalejší (viz obrázek č. 1) V období po roce 2008 navíc české hospodářství setrvalo v útlumu déle než ostatní země v regionu a pro období 2014/15 se předpokládá, že proces dohánění průměru EU bude víceméně stagnovat. Tyto celkově nevýrazné hospodářské výsledky vyvolávají otázky, co se týče výhledu země na růst ve střednědobém horizontu.

Česká republika a ostatní země střední a východní Evropy měly navzdory rozdílným výchozím pozicím v 90. letech výrazně podobné motory hospodářského růstu. Nejprůběžnějším faktorem generujícím růst ve většině těchto zemí byl příliv přímých zahraničních investic, které byly příhodnou volbou pro státy, jež potřebovaly rekapitalizovat a posunout se výše v technologickém žebříčku. V České republice byl však prostor pro dohánění na základě kumulace výrobních faktorů (včetně zahraničního kapitálu) omezenější než v jiných zemích střední a východní Evropy, a to s ohledem na vyšší úroveň rozvoje dosaženou v 90. letech. Z tohoto důvodu nabyly na relativní důležitosti jiné předpoklady růstu, například kvalitní instituce či inovační a hospodářské strategie. Přestože Česká republika v období před krizí vykazovala příznivý vývoj na trhu práce, poměrně silný růst reálného HDP a nepotýkala se s žádnými výraznými makroekonomickými nerovnováhami, strukturální reformy v těchto oblastech probíhaly omezeně (viz oddíly 3.3 až 3.5 tohoto dokumentu). Reálná konvergence tak byla pomalá, zejména je-li měřena čistým národním disponibilním důchodem na obyvatele, tj. zástupným ukazatelem hmotné životní úrovně (viz obrázek č. 2). Do budoucna se očekává, že počet obyvatel v produktivním věku se v České republice do roku 2020 sníží o 6 % a poté bude dále klesat, což bude pravděpodobně další brzdou růstu. O to důležitější je proto pokrok v reformní agendě za účelem znovunastartování konvergence.

Obr. 1: HDP na obyvatele v poměru k EU-15

Obr. 2: Sbližování životní úrovně

Zdroj: Eurostat. Obrázek 1 ukazuje HDP na obyvatele ve srovnatelných cenách (PPS) v poměru k průměru EU-15. Obrázek 2 popisuje změnu čistého národního disponibilního důchodu na obyvatele ve srovnatelných cenách (PPS) v poměru k EU-15 mezi lety 1995 a 2012.

3. PROBLÉMY A HODNOCENÍ POLITICKÉ AGENDY

3.1. Fiskální politika a zdanění

Rozpočtový vývoj a dynamika dluhu

Cílem konvergenčního programu je udržet v letech 2014–2017 schodek veřejných financí pod referenční hodnotou 3 % HDP a po roce 2015 usilovat o neutrální fiskální politiku. V programu je uveden střednědobý rozpočtový cíl, který je nastaven jako strukturální schodek ve výši 1 % HDP. V tomto střednědobém cíli jsou reflektovány cíle Paktu o stabilitě a růstu. Podle programu a na základě nově vypočítaného strukturálního salda⁴ se střednědobého rozpočtového cíle dosáhne v roce 2014, ale posléze se očekává, že se strukturální saldo zhorší, takže splnění tohoto cíle se v programovém období nepředpokládá.

Celkový schodek veřejných financí v roce 2013 dosáhl 1,5 % HDP, což je výrazně lepší výsledek, než s jakým počítal program pro rok 2013 (cíl ve výši 2,8 % HDP). Za tímto zlepšením stojí kombinace několika faktorů. Na straně výdajů k němu nejmarkantněji přispěl 12% propad veřejných investic, které se měly původně o 4 % zvýšit. Úspory se také dosáhlo ve výdajích na úroky a v sociálních transferech. Na straně příjmů byly oproti očekávání zaznamenány vyšší příjmy na daních z výroby a na sociálních příspěvcích a vyšší důchody z vlastnictví (dané dobrým výkonem některých státem kontrolovaných společností). Konečný rozpočtový výsledek byl rovněž ovlivněn diskrečními opatřeními, jež představovala přibližně 1 % HDP (viz rámeček č. 2). Rozpočet na rok 2013 byl celkově vzato plněn v souladu s doporučením, které Česká republika pro rok 2013 dostala, avšak značné omezování výdajů na veřejné investice je v rozporu s doporučením, aby byly upřednostňovány výdaje podněcující růst.

Program počítá pro rok 2014 s navýšením celkového schodku veřejných financí na 1,8 % HDP. Ve srovnání s výší 2,9 % HDP plánovanou v programu na rok 2013 se jedná o výrazně nižší cíl. Rozdíl oproti cíli v loňském programu lze vysvětlit především srovnávací základnou, tj. neočekávaně nižším schodkem v roce 2013. Poměr výdajů k HDP by měl zůstat víceméně stabilní. Hlavním faktorem pohánějícím růst výdajů v roce 2014 by mělo být prudké zvýšení veřejných investic o téměř 30 %, jelikož ke konci programového období 2007–2013 došlo k výraznému nárůstu investičních projektů financovaných z EU. Dopad na schodek je nicméně omezen na spolufinancování ze strany státu (podle programu 0,2 % HDP). Poměr příjmů k HDP by se měl snížit o 0,3 p. b. na 40,6 %, což je dáno účinkem diskrečních opatření, jež navyšují deficit, a také skutečností, že hlavní příjmové kategorie, jako jsou DPH, daň z příjmu fyzických osob a příspěvky na sociální zabezpečení, budou dotčeny očekávaným tlumeným růstem v soukromé spotřebě a odměnách zaměstnanců. Fiskální projekce v programu počítají rovněž s jednorázovými příjmy z prodeje nově uvolněných kmitočtových pásem v hodnotě 0,2 % HDP. Komise ve své prognóze z jara 2014 předpokládá lehce vyšší schodek na úrovni 1,9 % HDP, a to především proto, že očekává vyšší veřejnou spotřebu, jelikož mzdové náklady ve veřejném sektoru a mezispotřeba podle ní porostou dynamičtěji, než jak se předpokládá v programu. Nově vypočtené strukturální saldo by se mělo zhoršit o 0,9 p. b. na –1 % HDP, což se podobá výhledu v prognóze Komise (–1,1 % HDP).

⁴ Cyklicky očištěného salda bez vlivu jednorázových a dočasných opatření, které útvary Komise za použití společně dohodnuté metodiky nově vypočítaly na základě informací poskytnutých v programu.

Program počítá s tím, že celkový schodek veřejných financí se v roce 2015 zvýší na 2,3 % HDP a poté bude postupně klesat na 1,7 % HDP v roce 2017. Tyto celkové cíle jsou výrazně nižší než cíle předpokládané v programu pro loňský rok. Vysvětlit je lze již dříve zmiňovanou srovnávací základnou z roku 2013 a v menší míře pak rozdíly v plánovaných diskrečních opatřeních. Konkrétně v roce 2015 plánují orgány zrušit dříve přijatou daňovou reformu a namísto ní zavést jiná opatření, zejména změny v dani z příjmu fyzických osob, druhou sníženou sazbu DPH a vyšší valorizaci důchodů (podrobnosti viz rámeček č. 2). Tato plánovaná diskreční opatření se celkově projeví zvýšením schodku, které podle programu dosáhne přibližně 0,2 % HDP. Prognóza Komise z jara 2014 očekává pro rok 2015 celkový schodek veřejných financí ve výši 2,4 % HDP, ale značně se v ní liší složení příjmů a výdajů, jelikož v prognóze Komise nejsou zahrnuta nová diskreční opatření oznámená v programu. Zlepšení celkového schodku veřejných financí, které program očekává v pozdějších letech, je z větší části odrazem předpokládaného zlepšení makroekonomických podmínek. Poměr příjmů i výdajů by se měl snížit, ale za těmito trendy nestojí žádná specifická diskreční opatření. Nově vypočítané strukturální saldo by se mělo v roce 2015 zhoršit o 0,6 p. b. na -1,6 % HDP, v roce 2016 by se mělo stabilizovat na -1,6 % HDP a v roce 2017 by se mělo dále zhoršit na -1,9 % HDP. Komise ve své prognóze z jara 2014 očekává, že strukturální schodek v roce 2015 dosáhne 1,9 % HDP.

Rámeček č. 2: Hlavní rozpočtová opatření

Příjmy	Výdaje
2013	
• Zvýšení sazby DPH a spotřebních daní (+0,4 % HDP) • Změny daně z příjmů fyzických osob a příspěvků na zdravotní pojištění (+0,2 % HDP) • Zvýšení daně z převodu nemovitostí a další příjmy (+0,1 % HDP)	• Nižší valorizace důchodů (−0,2 % HDP) • Snížení dotací na energie z obnovitelných zdrojů (−0,1 % HDP)
2014	
• Zvýšení spotřební daně z tabáku (+0,1 % HDP) • Zrušení zvláštní daně pro fotovoltaické elektrárny (−0,2 % HDP)	• Změny v platebním systému nemocenských dávek (+0,1 % HDP)
2015	
• Změny daně z příjmů fyzických osob (−0,1 % HDP) • Zavedení druhé snížené sazby DPH (−0,1 % HDP) • Zvýšení spotřební daně z tabáku (+0,1 % HDP) • Změny příspěvků na sociální zabezpečení (+0,2 % HDP)	• Vyšší valorizace důchodů (+0,1 % HDP) • Zvýšení sociálních transferů (+0,1 % HDP) • Zvýšení mzdových nákladů ve veřejném sektoru (+0,1 % HDP)
2016	
• Údaje nejsou dostupné	• Zvýšení mzdových nákladů ve veřejném sektoru (+0,1 % HDP)
2017	
• Údaje nejsou dostupné	Údaje nejsou dostupné
Pozn.: Rozpočtový dopad v tabulce je dopad uvedený v programu, tzn. dopad poskytnutý vnitrostátními orgány. Kladné znaménko znamená, že příjmy/výdaje v důsledku uvedeného opatření vzrostou.	

Rozpočtový výhled popisovaný v programu je ohrožen v několika směrech. Vzhledem ke zkušenostem z uplynulých čtyř let, kdy byly veřejné investice opakovaně mnohem nižší, než se čekalo, panuje velká nejistota co do budoucího vývoje veřejných investic. To platí zejména o domácích veřejných investicích, jež by podle programu měly mírně růst o zhruba 3 % ročně. U domácích veřejných investic však nelze vyloučit dynamičtější oživení, jelikož některé veřejné subjekty možná své investiční projekty odkládaly, a tím si vytvořily rezervy pro

intenzivnější investování v budoucnosti. Investice financované EU by se na druhé straně nemusely zvýšit tak, jak se předpokládá, protože scénář programu se zakládá na poměrně optimistickém předpokladu, pokud jde o schopnost čerpat finanční prostředky. Pokud by se skutečně nezvýšily, znamenalo by to zároveň nižší spolufinancování ze strany státu. Předpověď také nepočítá s jednorázovými výdaji na možné obnovení smlouvy o pronájmu stíhacích letounů. Podle programu bude smlouva pravděpodobně uzavřena v roce 2015 a podle odhadů by mohla zvýšit schodek o 0,5 % HDP.

Česká republika se v roce 2013 řídila doporučením Rady a korigovala nadměrný schodek, ale fiskální úsilí plánované od roku 2015 není v souladu s paktem. Celkový schodek veřejných financí se v roce 2013 s jistotou nacházel pod hranicí 3 % HDP a prognóza Komise z jara 2014 potvrdila, že tato korekce nadměrného deficitu vydrží. Průměrné roční strukturální úsilí v letech 2010–2013 dosahovalo výše 1,4 % HDP a očištěné průměrné roční strukturální úsilí pak 1,7 % HDP. Obě čísla jsou výrazně vyšší, než jaké je minimální roční průměrné fiskální úsilí požadované v doporučení Rady (1 % HDP). Nově vypočítané strukturální saldo by mělo v roce 2014 dosáhnout úrovně –1 % HDP, což znamená, že Česká republika by měla v letošním roce splnit svůj střednědobý cíl. Z informací poskytnutých v programu vyplývá, že tempo růstu veřejných výdajů po očištění od diskrečních příjmových opatření nepřesáhne v roce 2014 referenční střednědobé tempo potenciálního růstu HDP (1,6 %). Zhoršení v nově vypočítaném strukturálním saldu o 0,6 p. b. v roce 2015 nasvědčuje tomu, že hrozí značné odchýlení od střednědobého cíle. V roce 2015 tempo růstu veřejných výdajů podle předpokladů referenční střednědobé tempo potenciálního růstu HDP (1,6 %) přesáhne o 0,3 p. b., což poukazuje na riziko odchýlení. Nejdůležitějším příčinným faktorem daného rozdílu mezi těmito dvěma ukazateli je rozdíl mezi zdánlivou a standardní příjmovou elasticitou. Jelikož zdánlivá elasticita je nižší než elasticita standardní o téměř 0,3 p. b., cyklické očištění přeceňuje cyklickou složku příjmů a implikuje větší zhoršení strukturálního salda v roce 2015, než by tomu bylo za jiných okolností. Podle prognózy Komise z jara 2014 nasvědčují oba ukazatele riziku výrazného odchýlení. Rozdíl oproti scénáři v programu tkví v odlišných předpokladech, co se týče politik a diskrečních opatření v roce 2015, jak je uvedeno výše. Závěr je takový, že na základě celkového posouzení programu a na základě prognózy Komise, ve kterých se přihlíželo ke strukturálnímu saldu a které zahrnovaly mimo jiné analýzu výdajů bez diskrečních příjmových opatření, lze pro rok 2015 čekat riziko výrazného odchýlení od střednědobého cíle. Nově vypočtené strukturální saldo by se navíc mělo odchýlit od střednědobého cíle i v roce 2016 a 2017, neboť v roce 2016 zůstane podle očekávání nezměněno a v roce 2017 se zhorší o 0,3 p. b. oproti požadované roční strukturální korekci ve výši 0,5 % HDP.

Poměr dluhu k HDP se v roce 2014 podle očekávání dočasně sníží o 1,1 p. b. na 44,9 % HDP a v roce 2015 se zvýší na 46 % HDP. Jelikož míra zadlužení se nalézá pod referenční mírou 60 % HDP, referenční hodnota pro snížení dluhu se nepoužije. Program očekává, že poměr dluhu k HDP vzroste v roce 2016 na 47,1 % HDP a v roce 2017 se stabilizuje na téže úrovni. Podíl primárního salda by se měl v roce 2015 zvýšit a poté klesat. Podíl výdajů na úroky zůstane stabilní. Zlepšení v míře zadlužení pro rok 2014 je dáno zejména diskrepancemi mezi hotovostním a akruálním přístupem, jež programový scénář očekává. Úrokové a měnové riziko se zdají být víceméně pod kontrolou, a to díky relativně nízkému podílu krátkodobého a variabilního dluhu a dluhu denominovaného v cizích měnách. Plné provedení konvergenčního programu by do roku 2030 svedlo dluh na vzestupnou cestu. Poměr dluhu k HDP by v roce 2030 převýšil referenční hodnotu 60 % HDP.

Rámeček č. 3: Postup při nadměrném schodku v České republice

Dne 2. prosince 2009 Rada rozhodla, že v České republice existuje nadměrný schodek. Téhož dne bylo přijato nejnovější doporučení Rady podle čl. 126 odst. 7 Smlouvy o fungování EU. Rada doporučila, aby orgány České republiky odstranily současný nadměrný schodek do roku 2013. Konkrétně bylo České republice doporučeno, aby v roce 2010 provedla opatření sloužící ke snížení schodku tak, jak předpokládal návrh rozpočtového zákona na rok 2010, aby zajistila průměrné roční fiskální úsilí ve výši 1 % HDP v letech 2010–2013 a aby upřesnila opatření nezbytná k nápravě nadměrného schodku do roku 2013 v případě, že to podmínky hospodářského cyklu dovolí, a k rychlejšímu snižování schodku, pokud se ukáže, že hospodářské nebo rozpočtové podmínky jsou lepší, než se v té době očekávalo. Za účelem omezení rizik ohrožujících korekci bylo České republice navíc doporučeno, aby důrazně prosazovala svůj střednědobý rozpočtový rámec a zlepšila sledování toho, jak je během celého roku rozpočet plněn, aby se zamezilo překročení výdajů oproti rozpočtovým a víceletým plánům. Rada dále vyzvala české orgány, aby provedly reformy za účelem zvýšení potenciálního růstu HDP a reformy, které přispějí ke zvýšení kvality veřejných financí, zejména pak reformy zvyšující účinnost a účelnost veřejných výdajů. Rada navíc vyzvala české orgány, aby pokračovaly v nutné reformě důchodového systému a zdravotnictví.

V roce, který bude následovat korekci nadměrného schodku, bude Česká republika zařazena do preventivní složky Paktu o stabilitě a růstu a měla by zajistit dostatečný pokrok směrem ke svému střednědobému cíli.

Přehled o aktuálním stavu postupů při nadměrném schodku je k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/index_en.htm.

Fiskální rámec

Plnění stávajícího fiskálního rámce je poměrně chabé a zapotřebí jsou přísnější pravidla. Hlavními prvky současného fiskálního rámce jsou výdajové pravidlo pro ústřední vládní instituce a víceleté fiskální plánování. Nominální výdajové stropy jsou nastaveny na průběžném tříletém základě a lze je upravit jen ve zvlášť definovaných případech vyjmenovaných v zákonu o rozpočtových pravidlech. Prosazování výdajových stropů však vážlo a stropy byly několikrát revidovány směrem nahoru. Ostatní úrovně kromě ústřední vlády nejsou do výdajového pravidla dostatečně integrovány, jelikož rozpočty místních a regionálních samospráv se nezohledňují ve střednědobém směřování rozpočtu. Mezi jednotlivými úrovněmi správy navíc neexistuje dostatečná koordinace. Dluh místních a regionálních samospráv se neřídí žádnými přísnými pravidly.

V roce 2011 se začalo pracovat na komplexní reformě fiskálního rámce, avšak přijetí a provedení této reformy není dosud jisté. V roce 2012 schválila vláda ústavní zákon o rozpočtové odpovědnosti, kterým byly do stávajícího fiskálního rámce zavedeny velké změny, a o rok později schválila také prováděcí zákon o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Parlament však dané návrhy dosud nepřijal a konkrétní podoba, v jaké budou přijaty, je nejasná. Ke zpoždění došlo také u přijetí příslušných právních předpisů zajišťujících soulad se směrnicí Rady 2011/85/EU o rozpočtových rámcích. Konkrétně nebyl splněn požadavek na zajištění toho, aby bylo dodržování numerických fiskálních pravidel sledováno nezávislými subjekty. Pokud jde o dosud přijaté požadavky směrnice, měsíčně jsou dávány k dispozici fiskální údaje na hotovostní bázi u šesti státních fondů a došlo ke zlepšení ve vypracovávání prognóz. Nedávno vláda učinila významný politický krok, když schválila Smlouvu o stabilitě, koordinaci a správě, avšak stále se čeká na ratifikaci v parlamentu. Česká vláda je rovněž připravena vytvořit podmínky nezbytné pro přijetí eura.

Dlouhodobá udržitelnost

Pokud jde o fiskální udržitelnost, Česká republika v dlouhodobém výhledu patrně čelí středně velkým rizikům. Tato rizika souvisejí v první řadě s očekávanými náklady na stárnutí populace, které ve velmi dalekém výhledu přispějí k dlouhodobé mezeře udržitelnosti 4,0 p. b. HDP, a to především svou důchodovou a zdravotní složkou. Příspěvek důchodových výdajů k dlouhodobé mezeře udržitelnosti bude v letech 2016–2060 dosahovat 2,2 % HDP (což je hodnota, která je přibližně o 1,4 p. b. vyšší než průměr EU). Poměr důchodových výdajů k HDP v letech 2010–2060 by se měl zvýšit o 2,7 p. b.⁵ (tedy o 1,1 p. b. více oproti průměru EU). Mezera dlouhodobé udržitelnosti⁶, jež ukazuje, jaká korekce je zapotřebí k zajištění toho, aby se poměr dluhu k HDP neustále nezvyšoval, se nachází na úrovni 5,3 % HDP. Rizika by vzrostla v případě, že by došlo k návratu k vyšším strukturálním schodkům primárního salda, jež byly pozorovány v minulosti, například k průměru za období 2004–2013. S ohledem na výše uvedené je záhodno, aby Česká republika pokračovala v provádění opatření, jež snižují vládní dluh a budou ještě více udržovat pod kontrolou růst výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva⁷ tak, aby se napomohlo udržitelnosti veřejných financí ve střednědobém a dlouhodobém výhledu. Střednědobá mezera udržitelnosti⁸, jež ukazuje, jaké korekční úsilí je do roku 2020 zapotřebí k dosažení 60% míry zadlužení v roce 2030, se nachází na úrovni 0,6 % HDP, což značí středně vysoké riziko. To je v první řadě výsledkem strukturálního primárního salda v roce 2015 a nákladů na stárnutí obyvatelstva, jež jsou jen částečně omezeny výší dluhu.

V roce 2013 dostala Česká republika doporučení ohledně dlouhodobé udržitelnosti důchodů. Česká republika byla vyzvána, aby podnikla kroky ke zvýšení skutečné věkové hranice pro odchod do důchodu, a to sladěním zákonem stanoveného věku pro odchod do důchodu se změnami ve střední délce života, aby revidovala mechanismus valorizace, podporovala zaměstnatelnost starších pracovníků a zrušila veřejné dotování režimu předčasného odchodu do důchodu. Z rozboru v tomto pracovním dokumentu lze vyvodit závěr, že v návaznosti na předmětné doporučení nedošlo k žádnému pokroku.

Standardní mechanismus valorizace důchodů nebyl revidován a od dočasné nižší valorizace důchodů zavedené v roce 2013 se upustí v roce 2015, tj. o rok dříve, než se plánovalo. Standardní mechanismus valorizace, jenž platil do roku 2012, váže valorizaci důchodů na zvýšení agregovaného indexu spotřebitelských cen a třetinu reálného růstu mezd. V národním programu reforem pro rok 2014 se oznamuje návrat k tomuto mechanismu valorizace, který bude od roku 2015 pravidlem, a pro rok 2015 se zároveň plánuje diskreční navýšení o 1,8 %, aby byla zachována kupní síla penzistů. Tento přístup je spojen s negativním dopadem na rozpočet v krátkodobém výhledu a neřeší problém udržitelnosti, kterým bylo doporučení pro Českou republiku motivováno. Standardní mechanismus valorizace sice není v unijním srovnání nadmíru velkorysý, ale dostatečně neomezuje výdaje na důchody v dlouhodobém výhledu. Pokud bude tento indexační vzorec zachován, musely by se najít významné úspory v jiných částech rozpočtu. Pokud jde o podporu zaměstnatelnosti starších pracovníků, zde byl pokrok omezený, a to navzdory tomu, že se míra zaměstnanosti

⁵ Údaje o příspěvku důchodových výdajů k dlouhodobé udržitelnosti a o zvýšení poměru důchodových výdajů k HDP, založené na *Zprávě o fiskální udržitelnosti 2012*, *Zprávě o stárnutí obyvatelstva 2012* a na aktualizovaných předpovědích Komise.

⁶ Viz tabulka V přílohy. Dlouhodobá mezera udržitelnosti (S2) je ukazatelem okamžité a trvalé korekce, která je zapotřebí k vykrytí intertemporálního rozpočtového omezení, včetně nákladů na stárnutí obyvatelstva.

⁷ Do nákladů na stárnutí obyvatelstva se započítávají dlouhodobé projekce veřejných, s věkem souvisejících výdajů na důchody, zdravotní péči, dlouhodobou péči, vzdělávání a dávky v nezaměstnanosti. Podrobnosti viz *Zpráva o stárnutí obyvatelstva 2012*.

⁸ Viz tabulka V přílohy. Střednědobá mezera udržitelnosti (S1) je ukazatelem předem potřebného korekčního úsilí, pokud jde o stálé zlepšení strukturálního primárního salda, k němuž by mělo dojít do roku 2020 a jež by následně mělo být udržováno po dobu deseti let tak, aby se míra zadlužení v roce 2030 vrátila na hranici 60 % HDP, a to při financování veškerých dodatečných výdajů vyplývajících ze stárnutí obyvatelstva k cílovému datu.

osob starších 55 let zvyšuje. Většina opatření přijímaných v této oblasti se soustředí na stimulaci poptávky po pracovní síle, na kampaně pro informování veřejnosti a studijní centra pro seniory, ale nezabývá se motivací pracovníků investovat do uzpůsobování svých dovedností vývoji na trhu práce. Národní program reforem pro rok 2014 hlásí opatření, jež mají potenciál zvýšit zaměstnatelnost starších pracovníků formou úlev z příspěvků na sociální pojištění pro osoby nad 50 let a úlev na dani z příjmu pro pracující důchodce.

Do budoucna plánují orgány zavést revizní mechanismus, který sladí věk pro odchod do důchodu se změnami ve střední délce života. Tento mechanismus by řešil část doporučení České republiky a mohl by pomoci ochránit důchodový systém před nečekanými změnami ve střední délce života. Jedná se však pouze o dílčí reakci na problém udržitelnosti, jelikož tento mechanismus se nezabývá velikostí mezery, která je v udržitelnosti pozorována v současné době. Ostatní rizika související s finanční bilancí důchodového systému (např. podíl obyvatelstva v produktivním věku) zůstávají mimo jeho dosah. Věk pro odchod do důchodu by se navíc podle národního programu reforem na rok 2014 neměnil automaticky na základě zjištění přezkumu, což snižuje důvěryhodnost tohoto opatření. Žádné jiné změny důchodového systému se v krátkodobém horizontu neplánují. Zrušení veřejného dotování režimu pro předčasný odchod do důchodu, k němuž doporučení pro Českou republiku rovněž vyzývalo, se neočekává. Režim byl však zatím využíván poměrně málo, a nepředstavuje tedy bezprostřední fiskální rizika.

Vláda nedávno oznámila záměr zrušit plně fondový státní pilíř, avšak v národním programu reforem se neuvádí žádné podrobnosti. Předmětný pilíř byl vytvořen v roce 2013 a přilákal zatím necelá 2 % pracovní síly, a to částečně proto, že účast v tomto pilíři je podmíněna navýšením stávajících příspěvků o další 2 % platu, což může být za stávajících hospodářských poměrů pro některé pracovníky obtížné. Plně fondový státní pilíř se navíc netěšil dostatečně silné a trvalé podpoře napříč politickým spektrem, která se zdá být pro dlouhodobou důchodovou reformu důležitým předpokladem.

V roce 2013 obdržela Česká republika doporučení týkající se nákladové efektivity veřejných výdajů na zdravotní péči, zejména v nemocnicích. Toto doporučení se nesetkalo s žádným pokrokem. Předpokládané výdaje na zdravotnictví v dlouhodobém výhledu jsou důvodem k obavám a představují riziko pro dlouhodobou udržitelnost. Výdaje na zdravotní péči budou v období 2016–60 přispívat k mezeře dlouhodobé udržitelnosti 1,1 % HDP (což je o přibližně 0,2 p. b. více ve srovnání s průměrem EU). Zvýšení poměru výdajů na zdravotní péči k HDP v letech 2010–60 se odhaduje na 1,7 p. b.⁹ (což je o 0,5 p. b. více, než jaký je průměr EU)¹⁰.

Příčiny neefektivnosti v odvětví nemocniční péče jsou rozličného druhu a pramení především ve špatné správě zdravotnictví. Zadávání veřejných zakázek trpí absencí centralizovaného nakupování a jsou hlášeny nesrovnalosti, zejména v souvislosti s lékařskými přístroji. Ve známost vešlo několik případů veřejných nemocnic¹¹, kde ceny za lékařské

⁹ Údaje o příspěvku zdravotní péče k dlouhodobé udržitelnosti a nárůst poměru výdajů na zdravotní péči k HDP, založené na *Zprávě o fiskální udržitelnosti 2012*, *Zprávě o stárnutí obyvatelstva 2012* a na aktualizovaných předpovědích Komise.

¹⁰ Oproti průměru EU je vysoký průměrný počet akutních lůžek (5 lůžek na 1 000 obyvatel ve srovnání s unijním průměrem 3,6) i průměrná délka akutní hospitalizace (6,8 dne oproti unijnímu průměru 6,1). Hlášen je také rekordně nízký podíl jednodenních ošetření na celkovém počtu propuštěných pacientů (2 % oproti unijnímu průměru 26 %)¹⁰. Tato zjištění vzbuzují otázky o pobídkové struktuře a nákladové efektivitě v odvětví nemocniční péče.

¹¹ Studie korupce ve zdravotnictví (*Study on Corruption in the Healthcare Sector*), HOME/2011/ISEC/PR/047-A2, říjen 2013.

přístroje, jako například za vybavení pro radioterapii, zdaleka přesáhly tržní ceny. V obecnější rovině lze konstatovat, že jako neúčinné a nesystematické se jeví také plánování kapitálových investic. Existují rovněž známky nedostatečného dohledu nad pojišťovnami a poskytovateli zdravotní péče. Smluvní politice mezi zdravotnickými zařízeními a pojišťovnami schází transparentnost. Vedení nemocnic také čelí omezenému riziku prodlení v platbách či snižování platů, což vede k morálnímu hazardu. Mnohá zařízení navíc nedodržují standardy vykazování, v důsledku čehož se nedostává informací k zajištění lepší kontroly nákladů a kvality, a model financování založený na diagnostických skupinách (tzv. model DRG) tak nemůže náležitě fungovat.

Stávající infrastruktura pro nemocniční péči vykazuje nadměrnou kapacitu a nadmíra je příznačná i pro využívání ambulantní péče. Plány spočívající v přeměně akutních nemocničních lůžek na lůžka pro dlouhodobou péči a ve zlepšení postupů integrované péče nebyly zrealizovány. Koordinace potřebné péče je nedostačující. Míra obsazenosti akutních nemocničních lůžek se navíc v posledních deseti letech snižuje. Pokud se nepřijmou žádná opatření k omezení nepotřebných návštěv u lékaře, a zejména počtu případů postupovaných specialistům, hrozí také, že dále poroste aktuálně vysoká míra využívání ambulantní péče. Plánované zrušení většiny regulačních poplatků v odvětví ambulantní péče jen umocňuje stav daný absencí mechanismů pro koordinaci péče a zvyšuje nadměrnou spotřebu. Národní program reforem pro rok 2014 se snaží zavést opatření, která mají potenciál zlepšit u výdajů na zdravotní péči nákladovou efektivnost. Jedná se o plány na snížení režijních nákladů pojišťoven a na podporování cenové soutěže pro poskytovatele zdravotní péče, které bude spočívat v podněcování transparentnosti ve smluvní politice mezi pojišťovnami a zdravotnickými zařízeními. Plánované rozdělování veřejných příspěvků na zdravotní péči mezi pojišťovny, které se bude více odvíjet od nákladů, má vytvořit rovné podmínky. Plánuje se také, že nad systémem veřejných příspěvků na zdravotní péči i nad pojišťovnami bude posílen dohled. Ucelený akční plán, jenž by zahrnoval dobře koncipované pobídkové struktury a jenž by mohl řešit vážnou nákladovou efektivnost systému a jeho chabou správou, však chybí.

Daňový systém

Hlavním úkolem je změnit český daňový systém tak, aby více podporoval růst a byl jednodušší a předvídatelnější, a také je třeba zefektivnit výběr daní a zlepšit srozumitelnost systému pro uživatele. Celková úroveň zdanění je v České republice v porovnání se zbytkem EU relativně nízká, ale zdanění práce je stále vysoké, zejména kvůli velkým odvodům na sociální zabezpečení. S vysokou daňovou zátěží se potýkají především osoby s nízkými příjmy. Česká republika stále ještě disponuje určitým prostorem k tomu, aby se mohla posunout od zdanění práce k jiným druhům daní, např. ekologickým daním či periodickým daním z bydlení, které jsou v obou případech relativně nízké. Strukturální problémy dále existují i v oblasti zdanění práce, kde přetrvávají velké rozdíly v daňovém zacházení se zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Daňový systém je navíc velmi složitý, což je pro poplatníky značně zatěžující. Kromě výše uvedeného existuje rovněž prostor pro další zlepšení, pokud jde o plnění daňových povinností, zejména v oblasti nepřímých daní a daní placených OSVČ.

V roce 2013 obdržela Česká republika doporučení týkající se daní. Země byla konkrétně vyzvána, aby snížila vysokou úroveň zdanění práce tak, že přesune daňovou zátěž na oblasti, kde to bude méně škodit růstu (např. periodické daně z bydlení a daně z provozu motorových vozidel), aby dále omezila rozpory v daňovém zacházení se zaměstnanci a OSVČ a aby zlepšila plnění daňových povinností a náklady na něj tím, že zřídí jedno inkasní místo a sjednotí daňové základy u daně z příjmu fyzických osob a vyměřovací základy pro odvody na sociální a zdravotní pojištění. Z analýzy v tomto pracovním dokumentu lze vyvodit závěr, že

pokrok při přijímání opatření v návaznosti na předmětné doporučení byl omezený a že problémy související s daněmi jsou stále relevantní.

K žádnému pokroku nedošlo ve snížení vysokého zdanění práce. Zdanění práce se v roce 2013 v důsledku dočasných konsolidačních opatření zvýšilo, což se dotklo jak daně z příjmu fyzických osob, tak odvodů na sociální zabezpečení. V roce 2011 přijala Česká republika rozsáhlou daňovou reformu, která měla začít platit od roku 2015 a měla celkové daňové zatížení práce snížit. Nejnovější plány na zrušení této reformy dříve, než začne platit, však znamenají, že celkové zdanění práce zůstane v dohledné době zřejmě vysoké. V národním programu reforem pro rok 2014 vláda oznámila plány na novou reformu zdanění práce, jež by měla přinést příjmovou neutrálnost a měla by být zavedena v roce 2016. Tato reforma počítá se změnami u základu daně i u daňových sazeb a se zavedením trvalého druhého daňového pásma pro osoby s vysokými příjmy.

Pokud jde o strukturu zdanění práce, je zapotřebí snížit daňovou zátěž osob s nízkými příjmy. Míra nezaměstnanosti mezi málo kvalifikovanými lidmi čtyřikrát převyšuje národní průměr a daňové zatížení pracovníků s nízkými příjmy se nachází nad prostým průměrem EU¹². Vzhledem k neuspokojivé situaci v oblasti zaměstnanosti osob s nízkými příjmy by snížená daňová zátěž (mimo jiné i ve formě nižších odvodů zaměstnavatelů na sociální zabezpečení) mohla přispět ke zlepšení vyhlídek, které mají tyto osoby na trhu práce. Národní program reforem pro rok 2014 informuje o plánech na dočasné snížení příspěvků na sociální zabezpečení pro znevýhodněné skupiny, jako jsou starší pracovníci, ženy s malými dětmi nebo dlouhodobě nezaměstnaní, konkrétní návrhy však zatím nejsou k dispozici.

I nadále přetrvávají podstatné rozpory v daňovém zacházení se zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. V roce 2013 byly zavedeny některé změny ve zdanění OSVČ, ale jejich celkový účinek bude podle očekávání omezený, neboť daná opatření dostatečně neřeší hlavní problémy. Z nedávno zveřejněné studie¹³ vyplývá, že OSVČ platí na daních v průměru o 27 % méně než zaměstnanci. Pro tento rozdíl existují dvě hlavní vysvětlení: velké paušální odpočty výdajů a nízký základ daně. Ty platí již několik let a zůstávají nezměněny. Jiným, avšak souvisejícím problémem jsou nepravé OSVČ a rozsáhlá praxe nepřiznávání veškerých zdanitelných příjmů. Součástí konvergenčního programu je plán zavést omezení pro paušální odpočty výdajů u kategorie způsobilé pro 60% odpočet, a to počínaje rokem 2016. Zdanění OSVČ a zdanění zaměstnanců srovnává probíhající přezkum, jehož výsledkem by mohly být další změny v této oblasti. Národní program reforem oznamuje zároveň plány na sjednocení základů daně z příjmu a vyměřovacích základů na zdravotní a sociální pojištění, což by podle českých orgánů mělo rozdíly v daňovém zacházení dále omezit. Konkrétní podrobnosti však zatím nejsou k dispozici.

Beze změny zůstávají periodická daň z bydlení a daň z provozu motorových vozidel. Periodická daň z nemovitosti patří k nejnižším v EU a v příjmech představuje pouze 0,2 % HDP. Relativně vysoké zůstává také zvýhodnění dluhu ve zdaňování bydlení¹⁴. Česká republika sice v roce 2013 zvýšila daň z převodu nemovitosti, v periodické dani z nemovitosti však nedošlo k žádným změnám a žádná opatření se v této oblasti ani neplánují. Ke změnám podobně nedošlo ani u daně z provozu motorových vozidel. Co se týče podílu ekologických

¹² Daňové zatížení pracovníků s nízkými příjmy (osob pobírajících 67 % průměrné mzdy) dosahuje výše 39,3 % (2012), a je tak větší, než jaký je prostý průměr EU ve výši 37,7 %. Při 50 % průměrné mzdy je zatížení rovněž nad průměrem EU (36,2 %, průměr EU: 34,1%). Zdroj: GR ECFIN, databáze ukazatelů daní a dávek.

¹³ Viz Dušek, Kalíšková, Münich (2013): „Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému“, IDEA.

¹⁴ Daňová odčitatelnost plateb hypotečních úroků zvýhodňuje využívání dluhů. Tento typ daňové úlevy přispívá ke zvyšování cen bydlení i zadluženosti.

daní na HDP, Česká republika se nachází jen mírně pod průměrem EU. Zatímco daně z pohonných hmot v dopravě patří k nejvyšším (6. nejvyšší v EU), implicitní daňová sazba u energií zůstává pod průměrem EU a od dřívějších plánů zavést daň z emisí CO₂ se upustilo. Existuje proto určitý prostor pro zvýšení ekologických daní, zejména v oblasti znečištění a zdanění zdrojů¹⁵, a to nejen ve prospěch veřejných příjmů, ale i ve prospěch environmentálních cílů.

Česká republika zavedla několik opatření, aby se zlepšilo plnění daňových povinností, zejména v oblasti DPH. Podle nedávno zveřejněné studie¹⁶ existovaly v České republice v letech 2000 až 2011 průměrné výpadky příjmů z DPH v rozsahu přibližně 23 % (8. největší výpadky v EU). Kromě opatření realizovaných od 1. ledna 2013¹⁷ zavedly české orgány v roce 2014 povinné elektronické podávání přiznání k DPH a novelizovaly zákon o pohonných hmotách (platný od října 2013), který nově přinesl povinné kauce pro distributory paliv. Přestože celková efektivita těchto opatření musí být teprve vyhodnocena, nejnovější statistiky o výběru daní nasvědčují pozitivnímu dopadu na příjmy z nepřímých daní. Národní program reforem pro rok 2014 plánuje zlepšit plnění daňových povinností i dalšími opatřeními (např. digitalizací správy daní, nižším limitem pro platby v hotovosti, potenciálním rozšířením mechanismu přenesené daňové povinnosti). Kromě výše uvedeného lze také zlepšit správní spolupráci s finančními orgány ostatních členských států za účelem řešení přeshraničních podvodů s DPH. Česká republika často pozdě reaguje na žádosti jiných členských států o informace a v oblasti DPH omezeně využívá mnohostranných kontrol¹⁸.

V oblasti daňové správy se dosáhlo omezeného pokroku. Česká republika dále posílila elektronické systémy pro podávání daňových přiznání, avšak administrativní náklady na čistý výběr příjmů patří i nadále k nejvyšším v EU, a země se řadí na druhé místo, pokud jde o čas potřebný ke splnění povinností (zejména u zdanění práce a spotřebních daní)¹⁹. Jedno inkasní místo pro daně z příjmu, cla a příspěvky na zdravotní a sociální pojištění, jež bylo plánováno na rok 2015, bylo zrušeno. V národním programu reforem pro rok 2014 se uvádí, že české orgány hodlají některé prvky konceptu jednoho inkasního místa zachovat a předložit nový návrh, jenž se bude snažit výběr daní zjednodušit a jenž se bude zabývat i výše zmiňovaným sjednocením daňových základů. V dané souvislosti je třeba konstatovat, že plánované zavedení druhé snížené sazby DPH na léky, knihy a dětskou výživu od roku 2015 jde proti tomuto záměru zjednodušit daňový systém, jelikož předmětné opatření do systému vnáší další složitost.

3.2. Finanční sektor

Bankovní sektor pozoruhodně dobře ustál období hospodářského poklesu od roku 2008 a těší se i nadále dobré kapitalizaci a komparativně vysoké průměrné rentabilitě aktiv. Klíčové ukazatele finančního zdraví a zátěžové testy provedené Českou národní bankou potvrzují odolnost českého bankovního sektoru vůči zhoršení reálné ekonomiky a vůči vnějším rizikům. Ve třetím čtvrtletí roku 2013 dosahoval podíl úvěrů v selhání 5,2 %,

¹⁵ V roce 2012 páté nejvyšší v EU.

¹⁶ Viz TAXUD (2013): *Study to quantify and analyse the VAT gap in the EU-27 Member States* (Studie za účelem vyčíslení a analýzy výpadku příjmů z DPH v členských státech EU-27).

¹⁷ Nový institut tzv. nespolehlivého plátce, požadavek na používání ověřených bankovních účtů pro všechny obchodní transakce a povinnost nově registrovaných plátců DPH předkládat přiznání k dani na měsíčním základě.

¹⁸ Evropská komise (2014), pracovní dokument útvarů Komise provázející zprávu o uplatňování nařízení Rady (EU) č. 904/2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty.

¹⁹ Společnost PricewaterhouseCoopers ve své zprávě o placení daní z roku 2013 (*Paying Taxes 2013*) (s. 98) a Světová banka ve své zprávě o podnikání z roku 2014 (*Doing Business Report 2014*) uvádí, že ke splnění daňových povinností je v České republice zapotřebí 413 hodin, zatímco průměr OECD je 173 hodin.

ukazatel kapitálové přiměřenosti značně převyšoval 16 % a rentabilita vlastního kapitálu dosahovala téměř 18 %, a byla tak druhá nejvyšší v EU. Poměr úvěrů k vkladům mírně přesahující 73 % nasvědčuje tomu, že poskytování úvěrů pravděpodobně nebude považováno za hlavní faktor v přístupu k financování. V roce 2013 Česká republika v této oblasti neobdržela žádné doporučení.

Z indexu přístupu malých a středních podniků k financování vyplývá, že v České republice docházelo od roku 2007 do roku 2012 k nepřetržitému, byť malému zlepšení²⁰. Za tím se však skrývají dva protikladné trendy. Zatímco u přístupu k dluhovému financování, které poskytují banky, bylo mezi roky 2007 a 2012 vnímáno podstatné zvýšení a přístup je vnímán jako komparativně snadný a cenově dostupný, v případě přístupu k financování vlastním kapitálem se má za to, že došlo k výraznému zhoršení. V důsledku toho figuruje Česká republika v indexu přístupu malých a středních podniků k financování jako členský stát s nejmenším přístupem k financování vlastním kapitálem a země trpí nedostatkem programů raného financování malých a středních podniků formou vlastního kapitálu. Oficiální projekty na fond pro zahájení činnosti a rizikový kapitál, financované z prostředků EU, byly odloženy a budou nově zpracovány v programovém období 2014–2020. K většímu zapojení soukromých investorů do financování malých a středních podniků v různých fázích jejich vývoje by mohl vést zákon o investičních společnostech a investičních fondech²¹ platný od roku 2014.

3.3. Politika trhu práce²², politika vzdělávání a sociální politika

Vyhlídky na růst českého hospodářství ve střednědobém a dlouhodobém horizontu by mohlo podpořit lepší využívání potenciálu pracovní síly a kvalitnější a spravedlivější vzdělávání více orientované na trh práce. Situace na trhu práce se v České republice celkově ukazuje jako relativně dobrá, míra nezaměstnanosti v roce 2013 dosahovala v zemi 7 %. Paralelně s poměrně nízkou mírou nezaměstnanosti je však pozorováno nedostatečné využívání potenciálu pracovní síly, což svědčí o řadě strukturálních problémů. Kariérní postup žen je negativně ovlivňován mateřstvím, které má velký vliv na zaměstnanost, a sice kvůli omezené dostupnosti cenově přijatelných zařízení pro péči o děti. I nadále nízká zůstává účast znevýhodněných skupin obyvatelstva, zejména mladých lidí, starších pracovníků, osob s nízkou kvalifikací a dlouhodobě nezaměstnaných. Příčinou této situace je zčásti neefektivnost veřejných služeb zaměstnanosti. Také existují pochybnosti o kvalitě a rovnosti vzdělávacího systému na všech úrovních a o jeho orientaci na trh práce. Překážkám v sociálním začleňování a v přístupu na trh práce stále čelí především Romové.

V roce 2013 byla České republice vydána doporučení týkající se politiky trhu práce a politiky vzdělávání. Česká republika byla konkrétně vybídnuata, aby podnikla další kroky ke zvýšení účinnosti a účelnosti veřejných služeb zaměstnanosti, aby výrazně navýšila dostupnost inkluzivních zařízení pro péči o děti zaměřených na děti mladší tří let a zasadila se o větší účast romských dětí, aby vytvořila komplexní hodnotící rámec pro povinnou školní docházku, aby zavedla cílená opatření na podporu škol s horšími vzdělávacími výsledky a aby přijala opatření na podporu akreditace a financování vysokého školství. Pokud jde o opatření reagující na předmětná doporučení, z analýzy učiněné v tomto pracovním dokumentu vyplývá, že Česká republika učinila omezený pokrok.

Trh práce

²⁰ Evropská komise (GR ENTR), index přístupu malých a středních podniků k financování.

²¹ Zákon č. 240/2013 Sb.

²² Podrobnosti viz Společná zpráva o zaměstnanosti 2014, COM(2013) 801, jež obsahuje srovnávací přehled klíčových ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů.

Přestože celková míra zaměstnanosti je poměrně vysoká, určité skupiny obyvatel jsou na trhu práce stále nedostatečně zastoupeny nebo těžko hledají zaměstnání. To platí v první řadě o ženách s dětmi do tří let, o mladých a starších lidech, o osobách s nízkou kvalifikací a o postižených. Konkrétní důvody pro vysokou nezaměstnanost mezi těmito skupinami jsou různé. Pokud jde o ženy, z údajů vyplývá, že Česká republika patřila v roce 2012 v rámci EU k zemím, kde má mateřství nejvýraznější dopad na zaměstnanost, což je dáno omezenou dostupností cenově přijatelných zařízení pro péči o děti a komparativně nízkým využíváním částečných úvazků. Česká republika i nadále v Evropě figuruje mezi zeměmi s nejmenší dostupností zařízení pro péči o děti: ve formální péči se nachází pouze 5 % dětí do tří let oproti 30 % v EU²³. Dlouhá období mimo zaměstnání a obtížné návraty do práce se negativně promítají do kariérního postupu žen, o čemž svědčí velký genderový rozdíl v zaměstnanosti a rozdíl v odměňování (oba rozdíly jsou 4. největší v EU²⁴). Ženy jsou v zaměstnanosti znevýhodněny i obecně kvůli diskriminaci na trhu práce – v různých odvětvích pracovního trhu²⁵ stále existuje vertikální a horizontální genderová segregace²⁶. Co se týče mladých lidí a starších pracovníků, míra jejich nezaměstnanosti je pod průměrem EU, ale u obou skupin je zároveň pozorována podprůměrná míra účasti na trhu práce. Míra účasti mladých lidí je nízká především vzhledem k rychle se zvyšujícímu počtu mladých, kteří se zapojují do vzdělávání a odborné přípravy²⁷. Míra nezaměstnanosti mladých lidí se v roce 2013 stabilizovala na úrovni 18,9, nicméně počet lidí, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, roste (mezi roky 2011 a 2013 o 0,8 p. b.) a některé regiony se i nadále potýkaly s přetrvávajícím problémem vysoké nezaměstnanosti mladých. Předloha prováděcího plánu ohledně záruk pro mladé lidi, kterou předložily české orgány, je stále velmi povšechná a obsahuje omezené množství informací. Starší pracovníci většinou odcházejí z trhu práce relativně brzy, a to vzhledem k stále nízké věkové hranici pro odchod do důchodu. Míra účasti málo kvalifikovaných a jinak znevýhodněných skupin obyvatelstva (zejména Romů) na trhu práce zůstává nízká zčásti kvůli nedostatku cílených veřejných služeb zaměstnanosti²⁸ a také kvůli sociálním překážkám.

Česká republika učinila omezený pokrok v navyšování dostupnosti inkluzivních zařízení pro péči o děti. V lednu 2014 schválila vláda předlohu zákona o dětských skupinách. Tento předpis vytváří méně přísné podmínky pro zřizování soukromých dětských skupin, než jaké platí v případě veřejných zařízení pro péči o děti, a zavádí daňové pobídky k poskytování a využívání této formy péče. Jedná se o důležitý krok správným směrem, ale efektivita tohoto opatření se bude odvíjet od úrovně pobídek stanovené v konečné verzi zákona²⁹. Aby byl u

²³ Údaje z průzkumu pracovních sil provedeného Eurostatem v roce 2012. Údaje u dětí starších tří let jsou vyšší, ale v EU stále podprůměrné.

²⁴ Neupravený rozdíl v odměňování žen a mužů; údaje Eurostatu za rok 2012.

²⁵ Index genderové segregace v hospodářských odvětvích v roce 2011 dosahoval 21,2 % a v roce 2012 se snížil na 21 %. Průměr EU-28 v roce 2012 byl 18,7 %.

²⁶ Horizontální segregaci se rozumí nedostatečné (nebo přílišné) zastoupení určité skupiny v povoláních či odvětvích, které není přikázáno na základě žádných kritérií, zatímco vertikální segregace je chápána jako nedostatečné (nebo přílišné) zastoupení jednoznačně identifikovatelné skupiny pracovníků v povoláních či odvětvích, které je přikázáno na základě konkrétních atributů.

²⁷ Míra účasti mladých lidí se snížila ze 46 % v roce 1998 na 30 % v roce 2011, zatímco v EU-15 zůstala do značné míry nezměněna (údaje se pohybovaly okolo 46 %). Podíl studentů ve věkové skupině 15–24 let se za stejné období zvýšil ze 46 % v roce 1998 (stejný podíl u žen i mužů) na 62 % u mužů a 69 % u žen v roce 2011 (v EU-15 dosahovaly hodnoty 50 % u mužů a 52 % u žen). Při zohlednění změn ve velikosti populace je patrná těsná paralela mezi nárůstem v počtu studentů a počtem mladých lidí, kteří odešli z trhu práce.

²⁸ Málo kvalifikovaní pracovníci sice představují poměrně malou část pracovní síly (méně než 10 %), avšak čelí vysokému riziku nezaměstnanosti a míra zaměstnanosti těchto osob (21,1 % v roce 2012) je mnohem nižší, než jaký je průměr EU (44,5 %).

²⁹ Jedná se o zjištění v rámci probíhajícího projektu Evropského sociálního fondu, jehož původním cílem bylo vytvořit 7 500 míst v podnikových zařízeních pro péči o děti, ale v jehož rámci nebylo do ledna 2014 nasmlouváno ani 700 míst, a to především z důvodu nízké poptávky na straně zaměstnavatelů.

této formy předškolní výchovy ošetřen vzdělávací prvek, zásadní význam bude mít sledování kvality služeb, jež by mohlo ovlivnit efektivní využívání těchto zařízení. K žádnému pokroku nedošlo u veřejných služeb péče o děti. Budoucnost několika málo zbývajících veřejných jeslí a mateřských škol je nejistá, neboť tato zařízení by měli nahradit profesionální soukromí pečovatelé uznávaní zákonem o živnostenském podnikání.

Národní program reforem 2014 přichází pro roky 2014 a 2015 s několika důležitými opatřeními, jež by měla dostupnost služeb péče o děti dále zlepšit. Orgány plánují poskytnout obcím dodatečné finanční prostředky, zčásti pocházející z fondů EU, aby mohly zařídit výstavbu dalších zařízení dětské péče. V zájmu zmenšení rozdílů mezi dětmi nastupujícími povinnou školní docházkou se plánuje, že poslední rok předškolní výchovy bude povinný. I toto opatření je krokem ke zlepšení inkluzivnosti předškolního vzdělávání³⁰. Tato opatření sice ještě zbývá podrobně rozpracovat, pokud však budou s dostatečnými ambicemi realizována, mohla by zlepšit míru účasti matek malých dětí na trhu práce.

Pokud jde o doporučení zvýšit účinnost a účelnost veřejných služeb zaměstnanosti, Česká republika vykázala omezený pokrok. V letech 2013–2014 byly především posíleny personální stavy na úřadech práce o přibližně 1 000 pracovníků. Většina pracovních míst byla vyhrazena pro poradenství nezaměstnaným, pro pomoc zaměstnavatelům a pro řešení problematiky nehlášené práce. Podniknuty byly také některé prvotní a správně nasměrované kroky ke zkvalitnění veřejných služeb zaměstnanosti, tyto služby však trpí nedostatkem dlouhodobé strategické orientace. Například stěžejní projekt platebních karet, který měl napomoci účinnějšímu vyplácení sociálních dávek, byl předčasně ukončen a při vyplácení sociálních dávek v roce 2013 docházelo ke značným prodlevám kvůli novému IT systému, jenž byl následně odstraněn kvůli nedostatkům v zadávacím řízení. Potíže při zavádění účinného systému pro zpracování dat v rámci veřejných služeb zaměstnanosti by mohly zbrzdit samotnou koncepci aktivních politik na trhu práce.

Aktivní politiky na trhu práce stále nejsou dostatečně financovány a nejsou náležitě zacíleny na ty, kteří jsou trhu práce nejvíce vzdáleni. Míra aktivace registrovaných nezaměstnaných patří i nadále k nejnižším v EU. Individualizovaným a cíleným službám, které poskytují úřady práce, především schází odpovídající rozsah a efektivita. Osoby, pro něž je nalezení zaměstnání nejtěžší, nedostávají příslušné poradenství a pomoc se vzděláním. Sledování výkonnosti veřejných služeb zaměstnanosti se nezakládá na důkazech a je nedostačující. Některé kroky ke zlepšení aktivních politik na trhu práce však učiněny byly. Jednou z pozitivních změn bylo zvýšení počtu osob, jež v roce 2013 prošly rekvalifikací. V návaznosti na reformu veřejných služeb zaměstnanosti z roku 2012 byla zavedena další opatření, ale hmatatelné výsledky se u nich očekávají až od roku 2015. V roce 2013 byly zejména zahájeny projekty v rámci Evropského sociálního fondu, jejichž cílem je vytvořit souvislou metodiku tak, aby se zlepšila práce s klienty pracovních úřadů, zavést účinný systém řízení lidských zdrojů a zlepšit současný systém odborné přípravy pracovníků, posílit poradenské a konzultační služby pro cizince a utužit spolupráci se zaměstnavateli, jež by se měla zaměřovat na monitorování volných míst a potřeb zaměstnavatelů. Plánováno je zřízení pracovní skupiny, která se bude zabývat zbývajících nedostatků a bude se věnovat mimo jiné hledání způsobů, jak efektivněji monitorovat a realizovat aktivační programy.

Vzdělávání

³⁰ Podle publikace *Roma Education in Comparative Perspective* (Brüggemann, 2012) bylo v roce 2011 ve formální péči pouze 28 % romských dětí ve věku od tří do šesti let, zatímco národní průměr dosahoval 74 % (Eurostat).

Vzhledem k potřebě posílit klíčové motory růstu se jeví jako problematická otázka kvality a spravedlnosti českého vzdělávacího systému a jeho orientovanosti na trh práce. Z výsledků nejnovějšího mezinárodního hodnocení studentů PISA vyplynulo, že Česká republika ve srovnání s předchozím kolem průzkumu výrazně pokročila ve snižování podílu studentů s chabými výsledky. Zjištění studie PISA z roku 2012 potvrzují, že výsledky českých žáků silně souvisejí s jejich sociálně-ekonomickým zázemím a s jejich účastí v předškolním vzdělávání. Národní program reforem pro rok 2014 se zmiňuje o probíhajících pracích na novelizaci školského zákona, která má zajistit inkluzivní vzdělávání s individuální podporou pro děti se zvláštními potřebami tak, aby se umožnila integrace těchto dětí do většinového vzdělávání. Učitelstvo rychle stárne a povolání učitele není po platové stránce atraktivní³¹. Míra předčasného ukončování školní docházky byla v roce 2013 i nadále velmi nízká³² a velký podíl na předčasném ukončování vzdělání mají romští žáci. V oblasti vysokoškolského vzdělávání³³ zůstává s ohledem na rychle rostoucí počet studujících a na omezené zdroje hlavním problémem zajištění kvality absolventských dovedností a jejich relevantnosti pro pracovní trh. Veřejné výdaje na vzdělávání nedosahují průměru EU a za jejich nedávným navýšením (ze 4,5 % HDP v roce 2008 na 4,8 % v roce 2012) téměř zcela stojí vyšší granty na výzkum a vývoj.

V roce 2013 došlo k určitému pokroku, pokud jde o doporučení stanovit komplexní hodnotící rámec pro povinnou školní docházku a zavést cílená opatření na podporu škol s horšími vzdělávacími výsledky. Hodnocení a zpětná vazba orientovaná na zlepšení jsou obzvláště důležité proto, že školy se těší značné autonomii a mezi různými školami i v rámci jednotlivých škol zároveň existují nerovnoměrné výsledky. K vytvoření hodnotícího rámce byla podniknuta určitá opatření. Orgány například představily upravené státní osnovy pro základní vzdělávání, kde jsou upraveny především hodiny matematiky a kde je zaveden druhý cizí jazyk, a vypracovávají minimální vzdělávací standardy s cílem poskytnout školám konkrétnější vodítko (a hodnotící základnu). Připravuje se také nový kariérní systém pro pedagogické pracovníky, jenž by měl provázat výsledky s odměňováním. Účinnost tohoto opatření, pokud jde o přilákání talentovaných mladých lidí k učitelskému oboru a o jejich setrvání v něm, je však podmíněna navýšením celkových finančních prostředků přidělovaných na platy a opatřeními zaměřenými na zkvalitnění prvotní odborné přípravy vyučujících (včetně rozvíjení praktických pedagogických dovedností). Národní program reforem pro rok 2014 počítá se zavedením kariérního systému, který má talentované odborníky přilákat mimo jiné finančními pobídkami, nicméně o konkrétních opatřeních a jejich fiskálním dopadu se v programu blíže nehovoří.

U hodnotícího rámce pro povinnou školní docházku zůstávají slabinou fáze hodnocení a vyvozování důsledků. Celorepublikové testování žáků na počítačích bylo vyzkoušeno dvakrát. Národní program reforem pro rok 2014 potvrzuje využívání tohoto testování pro účely externího hodnocení, ačkoli prozatím se plánuje pouze testování vzorků namísto ročního celorepublikového testování. Testování by mohlo pomoci zjistit potíže a získat užitečnou zpětnou vazbu, ale co je zásadní, jeho efektivita bude záviset za prvé na úrovni podpory, která bude poskytnuta školám a učitelům s horšími výsledky, a za druhé na intenzitě jeho využívání. Podpora poskytovaná školám a učitelům s horšími výsledky by měla mít formu doporučení ze strany České školní inspekce. Dodatečné zdroje (finanční či lidské) se

³¹ Zpráva *Education at a Glance*, OECD, 2013.

³² Blíže informace k cíli EU 2020, co se týče předčasného ukončování školní docházky, viz tabulkový přehled v oddíle 4.

³³ Blíže informace k cíli EU 2020, co se týče vysokoškolského vzdělávání, viz tabulkový přehled v oddíle 4.

neplánují. Dopad uvedených doporučení se kromě toho bude odvíjet od záležitostí vedení a správy, zejména co se týče povinností a kapacit ředitelů a obcí (coby zřizovatelů škol)³⁴.

Nijak se nepokročilo v posilování systému akreditace a financování ve vysokoškolském vzdělávání. Kvůli politické nestabilitě se zpozdilo přijetí revidovaného zákona o vysokých školách. V národním programu reforem pro rok 2014 se uvádí, že novela zákona bude předložena vládě do září roku 2014. V této fázi není jasné, co bude novela v konečném znění obsahovat. Pokud jde o akreditaci, v předchozí verzi reformního návrhu se plánovalo omezit spoléhání se na kritéria *ex ante* (např. počet profesorů) a přejít k dohledu založenému na interních systémech pro zajišťování kvality. Plánovány byly rovněž víceleté smlouvy s veřejnými vysokoškolskými institucemi a diferencované financování podle profilu studijních programů. Pokud tyto prvky v přijaté novele zůstanou a reforma bude účinně zrealizována, vysokoškolské instituce by se mohly soustředit na své silné stránky (např. nabízení kvalitních profesně orientovaných bakalářských programů nebo akademičtějšího magisterského studia či výzkumných programů). To by u vysokoškolského vzdělávání pomohlo jednak zlepšit kvalitu a uplatnitelnost na trhu práce, jednak snížit vysoký podíl studentů pokračujících v magisterském studiu. Klíčovým faktorem pro účinnost reformy bude nastavení úrovně finančních pobídek tak, aby se navodilo cílené rozdělení studijních programů napříč plánovanými profily. Není jasné, do jaké míry novela vyřeší problémy řízení v rámci univerzit. Financování činnosti vysokoškolských institucí se v roce 2014 v nominálním vyjádření jen okrajově zvýšilo a totéž se očekává pro rok 2015, což znamená, že financování jako procentní podíl HDP se sníží.

Sociální politika

Česká republika má jedny z nejnižších ukazatelů chudoby a sociálního vyloučení v EU. Hlavní úkol spočívá v řešení sociálního vyloučení mezi romským obyvatelstvem, které stále naráží na překážky, pokud jde o účinnou účast na trhu práce, sociální služby a většinové vzdělávání³⁵. Problémy v nejvíce deprivovaných oblastech se vystupňovaly a vyvolávaly střety mezi Romy a částmi sousedního většinového obyvatelstva. Finanční prostředky vyhrazené na podporu začleňování Romů se snižují. V roce 2013 neobdržela Česká republika v tomto směru žádné doporučení.

Za účelem boje proti sociálnímu vyloučení Romů a za účelem integrace skupin, u nichž je pozorován vysoký výskyt chudoby či sociálního vyloučení, byly podniknuty určité kroky³⁶. Zajištění odpovídajícího zapojení romských dětí do většinového předškolního a základního vzdělávání je klíčovým nástrojem pro prevenci jejich budoucího sociálního vyloučení³⁷. Podíl romských dětí v praktických školách (tj. školách s uzpůsobenými vzdělávacími programy pro děti s mírným mentálním postižením) se zatím snižuje jen nepatrně, avšak vypracovávány jsou nové hodnotící a diagnostické nástroje, jež mají zabránit tomu, aby byly sociálně znevýhodněné děti umisťovány do těchto škol, a v roce 2013 bylo zavedeno pravidelné monitorování podílu romských žáků ve školách. Akční plán pro rovné

³⁴ Doporučení v této souvislosti lze nalézt ve zprávě České školní inspekce z roku 2014 s názvem „*Posouzení systému evaluace a monitoringu v České republice*“.

³⁵ Počet sociálně vyloučených Romů se odhaduje na zhruba 80 000 až 100 000, což odpovídá přibližně třetině všech Romů žijících v České republice. Česká republika patří mezi všemi státy s významnými romskými menšinami k těm, které vykazují nejvyšší počet hlášených případů diskriminace: 74 % Romů uvádí, že se setkala s diskriminací při hledání zaměstnání, a 41 % se setkala s diskriminací na pracovišti; pouze 24 % Romů je zaměstnáno. Viz: pilotní průzkum u romské populace provedený v roce 2011 Agenturou Evropské unie pro základní práva.

³⁶ Bližší informace o cíli EU 2020, pokud jde o chudobu, viz tabulkový přehled v oddíle 4.

³⁷ Na 23 % romských dětí do patnácti let dochází do zvláštních škol / tříd pouze pro Romy, což je nejvyšší podíl v EU. Zdroj: Agentura Evropské unie pro základní práva, pilotní průzkum u romské populace z roku 2011.

příležitosti, který byl přijat v roce 2012 a usiluje o zlepšení rovnosti ve vzdělávání romských dětí, se provádí, avšak pomalu. V současné době se připravuje konkrétní strategie pro integraci Romů na rok 2014 a roky následující.

Nadprůměrný výskyt chudoby či sociálního vyloučení je v České republice pozorován u nezaměstnaných, u neúplných rodin s alespoň jedním dítětem a u domácností se třemi a více dětmi. V lednu 2014 schválila vláda komplexní strategii sociálního začleňování na období 2014–2020, kterou navázala na strategii pro předcházení a řešení bezdomovectví (do roku 2020) z října 2013. Tyto strategie představují krok správným směrem, jelikož stanoví ucelený přístup k boji s chudobou, který kombinuje aspekty, jako je přístup k bydlení, sociálním službám, zdravotní péči atd. Stále však chybí dostatek sociálního bydlení a opatření přijímaná v této oblasti zatím nejsou uspokojivá.

3.4. Strukturální opatření na podporu růstu a konkurenceschopnosti

Během posledních deseti let začala Česká republika zaostávat, pokud jde o kvalitu několika klíčových růstových faktorů. Neoptimální je výkonnost výzkumu a vývoje a kvalita podnikatelského prostředí a dopravní infrastruktury. Poměrně chabé zůstávají základy udržitelného a zeleného růstu. Ve srovnávacím přehledu Unie inovací 2014 figuruje Česká republika jako „umírněný inovátor“, což plně neodpovídá jejímu silnému inovačnímu potenciálu. Růst produktivity je dále brzděn řadou vzájemně souvisejících problémů, jako jsou malá výkonnost vědeckého výzkumu a ojedinělé efekty přelévání do soukromého sektoru, složitá právní úprava a relativně slabá hospodářská soutěž v odvětví služeb³⁸, vysoké náklady podniků na dodržování právních předpisů, značná energetická náročnost a nízká energetická účinnost hospodářství založeného na průmyslu a špatná kvalita železniční a silniční infrastruktury.

V roce 2013 bylo České republice vydáno doporučení ohledně financování výzkumných institucí a ohledně regulovaných povolání a energetické účinnosti. Z rozboru v tomto pracovním dokumentu vyplývá, že ve financování výzkumných institucí Česká republika pokročila do určité míry a v oblasti regulovaných povolání a energetické účinnosti pokročila omezeně.

³⁸ Ukazatele regulace trhu výrobků OECD, jimiž se měří, do jaké míry politické strategie podněcují, nebo tlumí hospodářskou soutěž v těch oblastech trhu výrobků, kde je hospodářská soutěž možná, nasvědčují tomu, že regulace odborných služeb je přísnější, než jaký je průměr zemí EU patřících k OECD, a to platí pro všechny odborné služby, na něž se regulace trhu výrobků vztahuje (služby účetních, právníků, architektů a inženýrů). Co se týče maloobchodu, Česká republika uplatňuje poměrně striktní podmínky pro udělování oprávnění, jež jsou zapotřebí k provozování obchodní činnosti, a udržuje nadprůměrnou úroveň kontroly cen. Většina síťových služeb byla deregulována, jen omezená hospodářská soutěž však stále existuje na trhu s elektřinou (pro který je příznačný výrazný podíl veřejného vlastnictví a výrazná vertikální integrace) a na trzích poštovních služeb a služeb železniční a letecké dopravy (kde existuje výrazný podíl veřejného vlastnictví).

Rámeček č. 4: Potenciální dopad strukturálních reforem na růst – srovnávací analýza

Strukturální reformy mají zásadní význam pro podporu růstu. Z toho důvodu je důležité znát jejich potenciální přínosy. Potenciální přínosy strukturálních reforem lze posoudit pomocí ekonomických modelů. Ke zjištění toho, jak by strukturální reformy v určitém členském státě ovlivnily růst, kdyby daný členský stát snížil rozdíl, který jej dělí od průměru tří zemí EU s nejlepšími klíčovými ukazateli, jako jsou stupeň hospodářské soutěže v ekonomice či účast na trhu práce, využívá Komise svůj model QUEST. Zlepšení u zmiňovaných ukazatelů by do deseti let mohlo zvýšit HDP o přibližně 5,3 %. Některé z reforem by se dokonce mohly projevit i v relativně krátkodobém horizontu. Modelové simulace potvrzují analýzu v oddíle 3.4, podle níž by se pravděpodobně nejvíce získalo ze zvýšené hospodářské soutěže, např. pokud by se omezily překážky vstupu na trh u regulovaných povolání a zlepšilo se podnikatelské prostředí. Simulace rovněž podporuje analýzu v oddílech 3.1 a 3.3 a ukazuje, že prospěch by přineslo zvýšení účasti žen a starších pracovníků na trhu práce.

Tabulka: Strukturální ukazatele, cíle a potenciální účinky na HDP³⁹

Reformní oblasti		ČR	Průměr 3 zemí s nejlepšími výsledky v EU	% HDP oproti výchozímu scénáři	
				5 let	10 let
Hospodářská soutěž na trhu	Marže v sektoru konečné spotřeby	0,20	0,13	1,8	2,4
Regulace trhu	Náklady na vstup	8,40	0,13	0,0	0,1
Daňová reforma	Implicitní daňová sazba na spotřebu	21,4	28,6	0,2	0,3
Reformy rozvíjející dovednosti*	Podíl osob s vysokou kvalifikací	5,7	10,7	0,0	0,1
	Podíl osob s nízkou kvalifikací	7,5	7,5	0,0	0,0
Reformy trhu práce	Míra neúčasti žen (25–54 let):			0,5	0,9
	- osoby s nízkou kvalifikací	33,8	26,4		
	- osoby se střední kvalifikací	17,2	10,5		
	- osoby s vysokou kvalifikací	20,5	4,3		
	Míra neúčasti mužů s nízkou kvalifikací (25–54 let)	22,6	7,7	0,0	0,0
	Míra neúčasti starších osob (55–64 let):			0,5	1,0
	- osoby s nízkou kvalifikací	28,9	13,4		
	- osoby se střední kvalifikací	12,0	4,8		
	- osoby s vysokou kvalifikací	3,6	3,3		
	Akt. pol. na trhu práce (% HDP k podílu nezaměstnaných)	5,3	37,4	0,2	0,2
	Náhradový poměr**	57,2	52,6	0,1	0,2
Celkem				3,5	5,3

Zdroj: útvary Komise. Pozn.: Simulace předpokládají, že všechny členské státy podniknou reformy, které sníží jejich strukturální mezery o polovinu. Tabulka ukazuje příspěvek jednotlivých reforem k celkovému HDP po pěti a deseti letech. Převyšuje-li v některé zemi daný ukazatel srovnávací hodnotu, dopad reformních opatření není v dané oblasti simulován, ale předmětný členský stát může mít přesto prospěch z opatření přijatých jinými členskými státy⁴⁰. *V dlouhodobém výhledu by se efekt navýšení populačního podílu vysoce kvalifikované pracovní síly mohl rovnat 1,1 % HDP a snížení podílu málo kvalifikované pracovní síly by se pak mohlo projevit 0,1 %. **Srovnávací hodnotou je průměr EU.

Výzkum a inovace

České hospodářství vykazuje značné nedostatky co do výkonnosti domácích motorů růstu založeného na znalostech. Jedním z hlavních aktuálních úkolů je tedy zajistit, aby se v českém systému inovací, jemuž až dosud dominovalo několik málo velkých zahraničních afilací, urychleně objevili domácí vedoucí inovátoři. Odhaduje se, že na celkových podnikových výdajích na výzkum a vývoj se 60 % podílejí zahraniční afilace. To úzce souvisí

³⁹ Maržemi v sektoru konečné spotřeby se rozumí rozdíl mezi prodejní cenou výrobku/služby a náklady na něj/ni. Náklady na vstup jsou náklady na zahájení podnikání v sektoru mezispotřeby. Implicitní daňová sazba na spotřebu je zástupným ukazatelem přesunu daňové zátěže z práce na nepřímé daně. Náhradový poměr je % pracovníkova příjmu před ztrátou zaměstnání vyplácené systémem pro podporu v nezaměstnanosti. Podrobné vysvětlení ukazatelů viz příloha.

⁴⁰ Podrobné vysvětlení mechanismu přenosu reformních scénářů viz: Evropská komise (2013), „The growth impact of structural reforms“ (Dopad strukturálních reforem na růst), kapitola 2, QREA č. 4, prosinec 2013, Brusel; http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/qr_euro_area/2013/pdf/qrea4_section_2_en.pdf

s potřebou modernizovat odvětví vědy tak, aby se radikálně zlepšila kvalita a relevantnost vědeckých a technických výstupů⁴¹. Stejně znepokojující je nedostatek skutečné spolupráce a předávání znalostí mezi vědou a podniky, jak o tom svědčí mimořádně nízká úroveň spolufinancování veřejného výzkumu ze strany podniků. Urychlená modernizace vnitrostátních systémů výzkumu je jednou z priorit vytyčených v roční analýze růstu 2014.

Určitého pokroku se dosáhlo ve zvyšování podílu finančních prostředků přidělovaných na základě kvality a relevantnosti výstupů. V roce 2013 byla přijata revidovaná metodika pro hodnocení výzkumu na období 2013–2015, avšak provedené změny jsou drobné, v samotném hodnocení dochází k prodlevám a stále se jedná jen o krátkodobé řešení. Výsledky hodnocení by mohly přijít až příliš pozdě na to, aby ovlivnily rozdělení rozpočtu v roce 2015. Pokud jde o dlouhodobější výhled, s vypracováváním nové metodiky, jež by se měla promítat do přerozdělování rozpočtu počínaje rokem 2017, se dosud nezačalo. Velice důležité je, aby tato nová metodika badatelům ve veřejném sektoru nabízela správné pobídky k tomu, aby usilovali o excelenci, zabývali se společenskými výzvami a spolupracovali s podnikatelským sektorem.

Podniknuto bylo několik kroků za účelem rozvoje výzkumné infrastruktury, podpory inovativních firem a nejnověji také za účelem navázání dlouhodobých partnerství mezi vědeckou obcí a podnikatelským sektorem. V dubnu 2013 byla aktualizována národní strategie pro vývoj, výzkum a inovace na období 2009–2015 s cílem zhodnotit pokrok, jehož se dosáhlo v reformě systému výzkumu, a s cílem zlepšit nabídku dovedností, předávání znalostí a inovační kapacitu podnikatelského odvětví. Technologická agentura České republiky, zřízená v roce 2012 za účelem podpory aplikovaného výzkumu a vědecko-podnikatelské spolupráce (především prostřednictvím svých center kompetence), i nadále rozvíjí bohaté portfolio podpůrných programů tak, aby se plnily priority v oblasti VaVaI, které v roce 2012 revidovala vláda⁴². Toto úsilí je do značné míry podporováno z prostředků EU přidělovaných na VaV, jejichž výše v roce 2012 dosáhla 0,3 % HDP a jež se staly jedním z hlavních zdrojů financování VaV v České republice⁴³. Výše veřejného financování směřující do národního systému inovací je tak nyní na poměry EU poměrně vysoká. V roce 2012 dosáhla suma vnitrostátního a unijního financování výzkumu a vývoje 1,01 % HDP a výdaje podniků na VaV se k této úrovni postupně přibližují. Tyto iniciativy a snahy však ještě nenalézají odraz ve viditelném zlepšení kvality a relevantnosti vědeckých výstupů, díky kterému by se objevovalo a rozvíjelo více domácích vedoucích inovátorů. Tato chabá výkonnost se přikládá neuspořádaným pobídkám, které s sebou nese stávající přístup k hodnocení veřejného výzkumu a k přidělování finančních prostředků. Určitou roli může hrát i složitost české strategie pro výzkum a inovace⁴⁴. Dalším významným milníkem je nedávné rozšíření daňových pobídek k VaV, jež se budou od ledna 2014 vztahovat na výzkumné

⁴¹ Pouze 5,6 % všech českých vědeckých publikací se řadí k 10 % nejcitovanějších prací v celosvětovém měřítku (průměr EU: 11 %, Česká republika na 20. místě). Podobně také počet patentů zůstává na mezinárodní poměry velmi nízký (Smlouva o patentové spolupráci), neboť na jednu miliardu standardu kupní síly připadá pouze 0,84 patentu (průměr EU: 1,98; Česká republika na 18. místě).

⁴² V roce 2014 jsou spouštěny dva nové programy, které mají podpořit ověřování výsledků VaV, pokud jde o jejich uplatnění v praxi a jejich následné komerční využití (program GAMA), a které mají financovat společné mezinárodní projekty se třetími zeměmi (program DELTA).

⁴³ Čeští účastníci sedmého rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj však z celkového financování poskytovaného ES stále dostávají podíl (0,67 %), který je výrazně nižší, než jaký je podíl České republiky na celkových výdajích EU na VaV (1,07 %).

⁴⁴ Českou politiku inovací definuje soubor vzájemně propojených strategických dokumentů, řídí ji tři vládní orgány a prováděna je prostřednictvím celé řady podpůrných akcí, jako jsou programy aplikovaného výzkumu vedené Technologickou agenturou, daňové pobídky k VaV, financování na základě projektu, institucionální financování na základě konkurenceschopnosti a operační programy v rámci fondů EU.

činnosti, které budou podniky externě zadávat veřejným výzkumným institucím. Jedná se o krok směrem k podpoře spolupráce mezi akademickou obcí a podnikatelským sektorem.

Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí v České republice patří v mezinárodním srovnání k těm méně příznivým⁴⁵, zejména kvůli nákladům na placení daní a vnímané korupci. Zároveň se však dosáhlo určitého pokroku, pokud jde o jednodušší zahajování podnikatelské činnosti a o vymáhání smluv. V oddíle 3.1 již bylo uvedeno, že čas, který tráví podniky plněním povinností v souvislosti s daňovým přiznáním, je i nadále nepřiměřeně dlouhý, byť nedávno došlo k určitému zlepšení. Časově náročné je i vyřizování celních záležitostí. V zemi existuje značný potenciál ke zkrácení doby potřebné ke zpracování dovozních a vývozních operací, což by vedlo ke snížení podnikových nákladů a k usnadnění obchodu⁴⁶. Z mnoha průzkumů, studií a mezinárodních srovnávacích ukazatelů také vyplývá, že na podniky působící v České republice má negativní dopad vysoká míra vnímané korupce (viz oddíl 3.5). Na vnímanou korupci má patrně vliv nedostatek transparentnosti co do vlastnictví firem. Nový občanský zákoník platný od roku 2014 zavádí novou formu vlastnictví (svěřenský fond), která je málo transparentní, pokud jde o uživatele a beneficienty příjmů z majetku (včetně akcií). Tento krok zdá se jde proti změnám ve vlastnictví anonymních akcií přijatým v květnu 2013. Česká republika si nestojí dobře ani v ochraně investorů (22. místo v EU-27) a prostor ke zlepšení existuje také v souvislosti s obtížným získáváním stavebního povolení⁴⁷.

Přestože z nejnovějších údajů vyplývá, že k zahájení podnikatelské činnosti je zapotřebí poměrně dlouhý čas⁴⁸, došlo v tomto ohledu k určitému pokroku. V roce 2014 nabyly účinnosti dvě reformy, které by měly pozici České republiky zlepšit. Nový zákon o obchodních korporacích odstranil minimální kapitálové požadavky na společnost s ručením omezeným a zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob umožňuje rychlejší registraci subjektů v obchodním rejstříku a rejstřících souvisejících. Pokud jde o slabiny, vymáhání smluv zůstává v unijním porovnání těžkopádné a nákladné⁴⁹. V roce 2014 však Česká republika zavedla opatření, jež usilují o to, aby se zjednodušily a zrychlily postupy pro výkon a vynucování rozsudků. Doba potřebná k dokončení insolvenčního řízení se oproti roku 2008 zkrátila o 4,4 roku a výtěžnost věřitelů se v České republice za posledních šest let více než ztrojnásobila.

Česká republika vykázala omezený pokrok, co se týče doporučení k reformě regulovaných povolání. Míra regulovaných povolání patří k nejvyšším v EU a regulace odborných služeb je přísnější než průměr EU. Dotčeny jsou všechny profese (účetní, právníci, architekti) a inženýrská povolání zohledňované v ukazatelích regulace trhu výrobků OECD. V

⁴⁵ Co se týče obtížnosti podnikání, podle zprávy Světové banky o podnikání z roku 2014 (*Doing Business Report 2014*) se Česká republika mezi 189 zeměmi řadí na 75. místo. Z ukazatelů regulace trhu výrobků OECD navíc vyplývá, že regulační postupy jsou nadmíru složité, což se týká zejména vydávání oprávnění a povolení, a že na začínající podniky je kladena nadprůměrná administrativní zátěž.

⁴⁶ Světová banka (2013). *Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, Washington, DC: World Bank Group.

⁴⁷ Pokud jde o stavební povolení, Česká republika se v EU-27 nachází na 15. místě s velmi vysokým počtem postupů (33 oproti průměrným 14 v EU), ačkoli na získání povolení se čeká relativně krátkou dobu (120 dní oproti průměrným 174 dnům v EU).

⁴⁸ Podle zprávy Světové banky o podnikání z roku 2014 (*Doing Business Report 2014*) je v České republice k zahájení podnikatelské činnosti zapotřebí 20 dní; podle údajů Evropské komise pak potřebný čas odpovídá 15 dnům — http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/start-up-procedures/progress-2012/index_en.htm.

⁴⁹ Podle zprávy Světové banky o podnikání z roku 2014 (*Doing Business Report 2014*) se Česká republika s mírně podprůměrným počtem řízení (27 oproti 32), avšak s relativně dlouhou dobou trvání (611 dní oproti 566 dnům) a velmi vysokými náklady (33 oproti 22 %) v EU-27 řadí na 22. místo.

roce 2012 oznámily české orgány komplexní reformu regulačního rámce, aby se počet regulovaných povolání snížil. Ačkoli přibližně padesát profesí bylo od té doby zpřístupněno nelegislativními opatřeními, počet regulovaných povolání zůstává i nadále vysoký (v dubnu 2014 jich bylo přibližně 340). Pomalé tempo provádění nedovoluje, aby se reforma do odvětví služeb nějak výrazně promítla. Potřeba a přiměřenost regulace u zbývajících povolání nebyla dosud podrobena soustavnému posouzení a totéž lze říci o vymezení hospodářských a kvalitativních aspektů deregulačního procesu. Národní program reforem pro rok 2014 sice ani s jedním nepočítá, ale plánuje snížit počet regulovaných povolání nebo omezit překážky vstupu o 25 %, přičemž za východisko pokládá číslo 345 z října 2013.

Energetika, klima a účinnost zdrojů

Vzhledem k tomu, že pokrok ve zlepšování energetické účinnosti budov a energetické účinnosti průmyslových odvětví byl jen omezený, země má z hlediska energetických úspor stále výrazný potenciál⁵⁰. Energetická náročnost⁵¹ českého hospodářství zůstává navzdory pomalé sestupné tendenci velmi vysoká – dosahuje přibližně 250 %⁵² průměru EU a v Unii je čtvrtá nejvyšší. Energetická náročnost dopravy se zvyšuje, aniž by byly známy nějaké strategické přístupy ke zpomalení či zastavení tohoto trendu. V průmyslu se energetická náročnost od roku 2001 zlepšuje, nicméně v roce 2011 český průmysl stále patřil k nejnáročnějším v EU. Za pozorovaným poklesem energetické náročnosti navíc stojí převážně restrukturalizace. Pouze malá část tohoto poklesu je dána vyšší energetickou účinností výrobních procesů v průmyslových odvětvích. Problémy s energetickou účinností lze zčásti vysvětlit absencí specializovaného správního orgánu, jenž by shromažďoval odborné poznatky z oboru, a snad také opomíjením přínosů, které ze zlepšování energetické účinnosti plynou, a skutečnosti, že toto zlepšování má pozitivní dopad na konkurenceschopnost průmyslu. Zavedení efektivních závazných opatření v oblasti energetické účinnosti, jakými jsou například závazné cíle pro poskytovatele energetických služeb nebo energetické daně, české orgány neplánují. V současné době nejsou zvažována ani opatření jako zlepšení právního a fiskálního rámce pro nabídku specifických investičních programů či uzavírání smluv o energetické náročnosti. Pobídky pro soukromé investice do energetické účinnosti jsou omezené.

Pokud jde o pozitiva, na podporu energetické účinnosti bylo zavedeno několik opatření, zejména v případě budov a v oblasti výroby, přenosu a spotřeby energie. Na energetickou účinnost byla poskytnuta určitá finanční podpora z fondů EU v rámci spolufinancování několika programů (např. Eko-energie). Několik domácích programů je kromě toho podporováno z českého státního rozpočtu. V listopadu 2013 byl schválen program „Nová Zelená úsporám“ do značné míry závisící na prodeji emisních povolenek, v jehož rámci jsou nabízeny dotace v celkové výši zhruba 1,1 miliardy EUR. Výše veřejných prostředků vyhrazených na zvyšování energetické účinnosti se celkově zdá být nedostatečná, a to kvůli nejistotě ohledně příjmů z prodeje emisních povolenek. Vezmou-li se v potaz tato omezení, makroekonomický dopad opatření na podporu energetické účinnosti prezentovaný v národním programu reforem pro rok 2014 je patrně nadsazen. Dodatečné nástroje k podpoře energetické účinnosti by přineslo úplné a včasné transponování a efektivní provádění směrnice o energetické účinnosti (termín stanoven na červen 2014). V roce 2013 oznámila Česká republika svůj orientační národní cíl v oblasti energetiky a Komise v současné době přezkoumává 3. národní akční plán energetické účinnosti za účelem vyhodnocení pokroku.

⁵⁰ Podle vnitrostátních oznámení vyžadovaných v rámci směrnice o energetické účinnosti.

⁵¹ Energetická účinnost se zpravidla měří energetickou náročností, tj. množstvím energie potřebným k vyprodukování jedné jednotky HDP. Uznává se však, že toto měření má svá omezení, jelikož spotřebu energie ovlivňují i jiné faktory než jen účinnost jejího využívání.

⁵² 356 kgoe / 1000 EUR oproti průměru EU ve výši 143 kgoe / 1 000 EUR v roce 2012, Eurostat.

Pokud jde o obnovitelnou energii, veškerá provozní podpora nových zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů byla zastavena (s výjimkou malých vodních elektráren). Navíc došlo k prodloužení platnosti zvláštního poplatku u soukromých producentů, což situaci investorů v této oblasti dále ztěžuje a vede k omezenějším investicím. Přestože původní úroveň podpory soukromé činnosti v oblasti obnovitelné energie možná byla po určitou dobu nadměrná, tyto *de facto* zpětné změny v režimu podpory obnovitelných zdrojů silně poškodily důvěru trhu a prakticky zastavily veškerý další vývoj. Na základě nedávné právní úpravy, která je v platnosti od začátku roku 2014, byla navíc podpora veškerých nově instalovaných obnovitelných zdrojů elektrické energie zastavena. Co se týče potřeby rozšířit a obnovit elektrickou rozvodnou síť na úrovni přenosu i distribuce, pozorovány byly nedostatečné snahy o zkrácení dodávek, jež stále trvají nepřijatelně dlouho.

Špatná kvalita ovzduší, nedostatky ve vodohospodářství a časté povodně si žádají vysoké hospodářské, zdravotní a environmentální náklady. Národní program reforem pro rok 2014 sice uznává kvalitu životního prostředí jako důležitý aspekt občanského blahobytu, avšak vytyčená opatření jsou v zásadě táž, která již byla oznámena a očekávána v minulosti. Česká republika patří k členským státům, jež nejvíce doplácí na špatnou kvalitu ovzduší⁵³. Země také ještě musí splnit základní povinnosti vyplývající z *acquis* EU v oblasti vodohospodářství a musí zajistit hospodářskou životaschopnost investic, ke kterým na vodohospodářské infrastruktuře došlo v posledních letech. V uplynulých deseti letech⁵⁴ navíc Českou republiku postihlo několik velkých povodní, jež si vyžádaly vysoké náklady⁵⁵ a narušily chod českého hospodářství. Země však selhala, pokud jde o snížení rizika záplav prostřednictvím ekologických a nákladově efektivních opatření.

Systém odpadového hospodářství nevykazuje zlepšení tak rychle, jak je zapotřebí. Výsledky České republiky, pokud jde o nakládání s komunálním odpadem, jsou v EU podprůměrné a pro zemi je příznačná nízká míra recyklace a vysoká míra skládkování⁵⁶. Pro přesměrování odpadu ze skládek nebyly dosud formulovány žádné příslušné národní strategie. Zákon o odpadech se mírami recyklace přímo nezabývá a cíl v podobě recyklace 50 % materiálu do roku 2020 bude obtížné splnit, pokud se v tomto směru nebude vynakládat výrazné úsilí. Rostou také emise skleníkových plynů pocházející z odpadů, i když národní cíl pro emise skleníkových plynů i tak zůstává na dosah. V oddíle 3.1 již bylo uvedeno, že existují možnosti k navýšení ekologických daní, zejména pak v oblasti zdanění znečištění a zdanění zdrojů, což by pomohlo dosáhnout jak cíle, pokud jde o veřejné příjmy, tak cíle, pokud jde o životní prostředí.

Doprava

Relativně málo rozvinutá dopravní infrastruktura a zastaralý vozový park⁵⁷ nadále škodí životnímu prostředí a hospodářskému růstu. Nedostatečné investice do údržby a rekonstrukce dopravní sítě mají za následek nedostatky v bezpečnosti a kapacitě a jsou také příčinou větší zátěže pro životní prostředí. Pokrok při modernizaci dopravního systému byl dosud spíše omezený, částečně kvůli poměrně neefektivním a neúčelným infrastrukturním

⁵³ Česká republika v současné době neplní normy EU pro mezní hodnoty kvality ovzduší, což má v zemi za následek více než 1 500 předčasných úmrtí.

⁵⁴ V uvažovaném období 2002–2013 došlo k dvanácti povodním.

⁵⁵ Šest povodní, pro něž jsou údaje k dispozici, si vyžádalo náklady ve výši 4,1 milionu EUR.

⁵⁶ Přibližně 60 % komunálního odpadu vytvořeného v České republice je stále skládkováno. Recyklací prochází v současné době 16 % komunálního odpadu. Zdroj: *Municipal waste management in the Czech Republic* (Nakládání s komunálním odpadem v České republice), (údaje Eurostatu z roku 2012).

⁵⁷ Hustota dálniční sítě na 1 000 obyvatel v České republice odpovídá zhruba polovině průměru EU (ESTAT, 2011); přibližně 54 % osobních automobilů v zemi je starší deseti let – pro srovnání lze uvést např. Německo s přibližným podílem 36 % (UNECE, 2012).

projektům. Železniční síť je v relativně špatném technickém stavu, a jako alternativa k silniční dopravě je proto méně atraktivní⁵⁸. Některé železniční spoje sice byly otevřeny soukromým provozovatelům, avšak hospodářská soutěž je kvůli některým přetrvávajícím překážkám stále slabá⁵⁹. Mezi překážky patří omezené zadávání veřejných zakázek na služby, technické a bezpečnostní předpisy a provozní překážky⁶⁰, jež jsou kromě jiného odrazem absence plně nezávislého regulátora, a neprůhledná cenová struktura zavedeného dopravce. Tato netransparentní struktura s sebou nese rizika křížového subvencování a predátorských cen. Národní program reforem pro rok 2014 slabiny dopravního systému uznává a správně vystihuje problémy, kterými je třeba se zabývat. V roce 2013 přijala vláda dva strategické dokumenty: dokument věnovaný dopravní politice pro období 2014–2020⁶¹, jenž poukazuje na hlavní problémy odvětví a navrhuje opatření k jejich řešení, a dokument Dopravní sektorové strategie – 2. fáze, jenž stanovuje prioritní projekty v dopravní infrastruktuře. Druhý z uvedených dokumentů byl nicméně kritizován, protože dostatečně nereaguje na zjištěné problémy. Komise jej neschválila a vyžádala si jeho další rozpracování.

3.5. Modernizace veřejné správy

Kvalita a efektivnost veřejné správy je stále problémem, který se negativně promítá do růstu českého hospodářství. Ze zprávy o boji proti korupci v EU z roku 2014⁶² vyplynulo, že 71 % českých podniků považuje korupci za hlavní překážku podnikání a podle 69 % z nich je překážkou mecenášství a protekce. V EU se jedná o jedny z nejvyšších čísel. Analýza Světového ekonomického fóra dospěla k závěru, že k nejvyšším v EU patří i míra vnímaného vyvádění veřejných prostředků⁶³. Lobbování není regulováno a pro financování politických stran a volebních kampaní je příznačný nedostatek transparentnosti. K trestnímu stíhání korupce v soukromém sektoru téměř nedochází⁶⁴. Neefektivní a nestabilní veřejná správa pod stálým politickým vlivem negativně ovlivňuje konkurenceschopnost země a také uplatňování finančních prostředků z EU.

V roce 2013 bylo České republice v souvislosti s veřejnou správou adresováno doporučení. Země byla konkrétně vyzvána k plnění protikorupční strategie, k přijetí služebního zákona, k lepší správě finančních prostředků z EU a k posílení kapacity, pokud jde o realizaci veřejných zakázek. Rozbor v tomto pracovním dokumentu vede k závěru, že pokrok České republiky při přijímání opatření reagujících na toto doporučení byl omezený.

Omezený pokrok byl zaznamenán v boji proti korupci. V doporučení z roku 2013 byly české orgány vybídnuty, aby zajistily plnění protikorupční strategie na roky 2013/2014, ale tomu dosud bránila absence jednoznačného politického odhodlání a nedostatečné ztotožnění se s tímto cílem. Samotná strategie korupci podrobně hodnotí a obsahuje širokou škálu politik a opatření, avšak je spíše roztržštěná a schází jí jasná dlouhodobá vize. Provádění velkých reforem, které již byly zahrnuty v předchozí strategii (2011–2012) a byly přesunuty do její aktuální verze, se značně zpozdlilo a nedošlo k přijetí klíčových právních předpisů. Mezi hlavní oblasti reformy patří transparentnost ve vlastnictví firem, nezávislost státního

⁵⁸ Využívání železniční osobní dopravy vytrvale klesá, a to z 8 milionů osobokilometrů v roce 1995 na 6,7 milionu osobokilometrů v roce 2011, což odpovídá 16% poklesu (ITF, 2011).

⁵⁹ Tržní podíl všech podniků provozujících železniční přepravu cestujících mimo zavedeného železničního dopravce činí 3 % (RMMS, 2012).

⁶⁰ Zavedený železniční dopravce může například účtovat poplatky až do výše 25 % z prodeje jízdenek nových dopravců za provozování celostátních prodejních systémů; Hospodářský průzkum OECD z roku 2014.

⁶¹ Ministerstvo dopravy (2013), *Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050*.

⁶² *Zpráva o boji proti korupci v EU* z roku 2014, COM(2014) 38 final.

⁶³ Světové ekonomické fórum, *Global Competitiveness Reports* (Zprávy o globální konkurenceschopnosti) (2012–13; 2013–14).

⁶⁴ V letech 2010–2012 pouze osm případů. *Zpráva o boji proti korupci v EU* z roku 2014, COM(2014) 38 final.

zastupitelství, střety zájmů, svoboda informací, vytvoření specializovaných soudů, regulace lobbování, služební zákon, financování politických stran, rozšíření pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu, ochrana oznamovatelů a reforma parlamentní imunity.

Nedošlo k přijetí služebního zákona, který by zajistil stabilní, účinnou a profesionální státní správu. V roce 2013 vláda přijala předlohu nového zákona o státní službě a předložila ji parlamentu, ale od tohoto návrhu se nakonec kvůli politickým okolnostem a kvalitativním nedostatkům dokumentu upustilo. Namísto něho byla připravena další předloha, vycházející ze stávajícího zákona, jenž byl přijat v roce 2002, ale jenž jako celek nikdy nevstoupil v platnost. Tuto předlohu nyní projednává parlament. Nejasné zůstávají některé klíčové aspekty, jmenovitě aspekty týkající se odměňování, dělící čáry mezi politickými a administrativními pozicemi a transparentního přijímacího a kariérního systému. Pečlivému přezkumu by bylo dobré podrobit ustanovení zajišťující nezávislost regulatorních a podobných orgánů. Institucionální kapacita a účinná veřejná správa jsou dvěma zásadními předpoklady pro čerpání prostředků z EU v novém programovém období 2014–2020. Vláda označila přijetí služebního zákona za jednu ze svých hlavních priorit a plánuje, že tento zákon vstoupí v platnost k 1. lednu 2015.

Omezený pokrok byl zaznamenán, pokud jde o lepší provádění fondů EU v souladu s doporučením z roku 2013. V loňském roce pokračovala realizace opatření z akčního plánu 2012 za účelem posílení řídicího a kontrolního systému v prováděcí struktuře Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti. U některých programů se však v roce 2013 musely uplatnit opravy kvůli výdajům vynaloženým před akčním plánem. Také chybovost (opět ve vztahu k výdajům před rokem 2013), kterou u několika programů ke konci roku 2013 hlásil auditní orgán, je poměrně vysoká. To by v roce 2014 mohlo vést k zastavení plateb pro některé programy a k nutnému uplatnění dalších oprav. Nesrovnalosti i nadále pramenily především v nedostacích při zadávání veřejných zakázek. U několika programů navíc došlo nebo dojde k zrušení závazků kvůli nedodržení pravidel n+3 / n+2 na konci roku 2013 (míra jedna z nejvyšších v EU), což bude mít pro Českou republiku za následek čistou ztrátu prostředků. Problémy s řízením finančních prostředků stále přetrvávají, a to vzhledem k obecně slabé veřejné správě, nedostatečnému oddělení politických a nepolitických pracovníků a souvisejícím střetům zájmů, komplexním prováděcím strukturám a zdlouhavým postupům pro zadávání veřejných zakázek.

Omezeně se pokročilo v přijímání opatření, jež by reagovala na potřebu posílit kapacitu pro provádění veřejných nabídkových řízení na místní a regionální úrovni. V dubnu 2012 zavedl výrazně pozměněný zákon o veřejných zakázkách dodatečné záruky transparentnosti v podobě přísnějších pravidel pro zveřejňování zadávacích řízení a veřejných zakázek s cílem omezit rizika související s korupcí. Plnění těchto nových pravidel se nicméně ukázalo jako poměrně složité, zejména kvůli stále neadekvátní administrativní kapacitě a absenci pokynů a školení pro pracovníky, kteří jsou za uplatňování pravidel odpovědní. Administrativní kapacita Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jenž má na starost dohled nad plněním pravidel pro zadávání veřejných zakázek, je navzdory nedávnému posílení i nadále nedostačující. To vede ke zbytečným zpožděním při provádění projektů, včetně projektů spolufinancovaných EU. Další posílení administrativní kapacity ÚOHS a lepší poskytování pokynů by zajistilo rychlejší a hladší postupy pro zadávání veřejných zakázek.

Nová pravidla pro zadávání veřejných zakázek, která jsou v platnosti od roku 2014, představují krok zpět, jelikož by mohla snižovat transparentnost. Ke konci roku 2013 byla přijata novela zákona z roku 2012 zvyšující finanční stropy, při jejichž překročení veřejné zakázky podléhají pravidlům. Kromě toho, že nevnesla do zadávání veřejných zakázek potřebnou stabilitu a kontinuitu, jde tato novela podle všeho proti změnám přijatým v roce 2012, jelikož odstraňuje některé záruky transparentnosti a pravidla pro zadávání

veřejných zakázek uvolňuje. Provedení nových směrnic o veřejných zakázkách, k němuž by mělo dojít do dubna 2016, a příprava přechodu na elektronické zadávání zakázek jsou v této souvislosti ideální příležitostí k tomu, aby byl český systém zadávání veřejných zakázek strategicky, soustavně a zevrubně přezkoumán.

4. ZÁVĚR

Růst českého hospodářství byl v posledních letech utlumený a do budoucna bude zapotřebí přejít k domácím motorům růstu. Pro současný model růstu české ekonomiky byla příznačná rychlá kumulace výrobních faktorů, zejména kapitálu, a silná orientace na vývoz. Akumulaci fixního kapitálu podporoval masivní příliv zahraničního kapitálu, pro nějž byla atraktivní levná, avšak relativně kvalifikovaná pracovní síla a blízkost hospodářského centra EU. Prostor pro dohánění na základě kumulace výrobních faktorů (včetně zahraničního kapitálu) je však omezený, a ekonomiku je proto třeba přesměrovat k domácím motorům růstu. K hlavním prvkům tohoto procesu patří jednak podpora vzdělávání a odborné přípravy, posilování institucí, podpora inovací a plné využívání potenciálu dostupné pracovní síly, jednak zajišťování dlouhodobé fiskální a finanční stability. Všemi těmito záležitostmi se zabývala doporučení vydaná České republice v roce 2013.

Z rozboru v tomto pracovním dokumentu lze vyvodit závěr, že Česká republika vykázala v reakci na doporučení z roku 2013 omezený pokrok. K určitému pokroku došlo ve veřejných financích. Nadměrný schodek byl v roce 2013 udržitelným způsobem korigován a pro rok 2014 se očekává dosažení střednědobého cíle, ale fiskální úsilí plánované od roku 2015 není v souladu s Paktem o stabilitě a růstu. V daňové oblasti provedla Česká republika některá opatření ke zlepšení správy a výběru daní, nicméně většina problémů stále není řešena. Vláda oznámila v oblasti zdanění několik reforem, které však prozatím nebyly dostatečně podrobně popsány. Země nevykázala žádný pokrok, pokud jde o zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí a o zlepšení nákladové efektivnosti výdajů na zdravotní péči. Pokud jde o problémy na trhu práce, Česká republika zavedla některá opatření ke zlepšení účinnosti a účelnosti veřejných služeb zaměstnanosti a k rozšíření dostupnosti inkluzivních zařízení pro péči o děti, v oblasti trhu práce je však třeba dále zapracovat na řešení zbývajících problémů. Omezený pokrok byl zjištěn ve vzdělávání – české orgány částečně řešily kvalitu v povinné školní docházce, ale nepřijaly reformu terciárního vzdělávání. Co se týče politiky výzkumu a vývoje, učiněno bylo několik kroků k rozvoji výzkumné infrastruktury, k podpoře inovativních firem a nejnověji také k navázání dlouhodobých partnerství mezi vědeckou obcí a podnikatelským sektorem. Palčivým problémem zůstává kvalita veřejné správy, jelikož v boji s korupcí se pokročilo jen omezeně a nebyla přijata klíčová reforma veřejné služby. S omezeným pokrokem se setkala reforma regulovaných povolání, jejich počet je i nadále vysoký. Omezeného pokroku dosáhla Česká republika i v oblasti energetické účinnosti, kde realizovala několik programů financovaných z veřejných zdrojů a zaměřených především na zvýšení energetické účinnosti budov. Na konci roku 2013 byl v oblasti energetické účinnosti vytyčen národní cíl pro rok 2020.

S ohledem na výše uvedené tedy i nadále platí problémy, které útvary Komise zjistily v pracovním dokumentu v loňském roce a které byly zopakovány v roční analýze růstu. Politické plány, jež Česká republika předložila, se těmito problémy zabývají a aktualizace národního programu reform pro rok 2014 a konvergenčního programu pro rok 2014 jsou obecně konzistentní. Národní program reform potvrzuje odhodlání České republiky řešit nedostatky na trhu práce, ve vzdělávání, v podnikatelském prostředí, ve veřejné správě (včetně boje proti korupci), v dopravě a v oblastech, jako jsou energetická účinnost, změna klimatu a výzkum, vývoj a inovace. Z konvergenčního programu je patrné, že Česká republika je v souladu s Paktem o stabilitě a růstu odhodlána plnit doporučení v rámci postupu při nadměrném schodku.

TABULKOVÝ PŘEHLED

Závazky na rok 2013	Souhrnné posouzení ⁶⁵
Doporučení pro ČR	
Doporučení č. 1: Provést plánovaný rozpočet na rok 2013 tak, aby byl v roce 2013 udržitelným způsobem napraven nadměrný schodek a bylo dosaženo strukturálního přizpůsobení uvedeného v doporučeních Rady v rámci postupu při nadměrném schodku. Na rok 2014 a roky pozdější posílit a striktně provádět rozpočtovou strategii, doprovázenou dostatečně upřesněnými opatřeními, aby se zajistilo fiskální úsilí přiměřené pro dostatečný pokrok k dosažení střednědobého cíle. Upřednostnit výdaje podporující růst a mimo jiné včas vyčlenit prostředky na zbývající projekty spolufinancované z fondů EU ve stávajícím finančním rámci.	V případě doporučení č. 1 vykazala Česká republika určitý pokrok: • Doporučení k nápravě nadměrného schodku bylo plně provedeno. Nadměrný schodek se v souladu s doporučením Rady snížil udržitelným způsobem pod práh 3 % HDP. • V rozpočtové strategii na rok 2014 a roky pozdější došlo k určitému pokroku. V roce 2014 se dosáhlo střednědobého cíle, ale pro rok 2015 a roky následující se na základě konvergenčního programu očekává, že se Česká republika od tohoto cíle odchýlí. • V upřednostňování výdajů podporujících růst, včetně časného zavázání prostředků na zbývající projekty spolufinancované z fondů EU, došlo k omezenému pokroku. Veřejné investice se v roce 2013 propadly o 12 %. Pro rok 2014 se plánuje výrazné navýšení, to se však bude zásadně odvíjet od očekávané realizace zbývajících projektů financovaných EU. Míra zrušených závazků, pokud jde o prostředky z fondů EU, patřila v roce 2013 k nejvyšším v EU.
Doporučení č. 2: Snížit vysokou úroveň zdanění práce přesunem zdanění do oblastí, které méně omezují růst, například periodické daně z bydlení a daně z provozu motorových vozidel. Dále zmenšit rozdíly v daňovém zacházení se zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Zlepšit dodržování daňových předpisů a snížit náklady na jejich dodržování vytvořením jednoho inkasního místa a harmonizováním daňových základů pro daň z příjmu fyzických osob a příspěvky na sociální a zdravotní pojištění.	V případě doporučení č. 2 vykazala Česká republika omezený pokrok: • K žádnému pokroku nedošlo ve snižování vysokého daňového zatížení práce. Zdanění práce se v uplynulém roce nijak nezměnilo. Reforma plánovaná pro rok 2015 bude výrazně upravena. • V navýšení periodických daní z bydlení a z provozu motorových vozidel rovněž nedošlo k žádnému pokroku. V těchto dvou oblastech nebyly provedeny žádné změny. Oznámeny nebyly žádné reformy. • Omezený pokrok byl zaznamenán u zmenšování rozdílů mezi zaměstnanci a OSVČ. V uplynulém roce nebyly provedeny žádné změny až na poměrně nevýznamná opatření platná od začátku roku 2013. Určitá opatření jsou plánována na roky 2015 a 2016.

⁶⁵ Ke zhodnocení pokroku při provádění doporučení pro jednotlivé země pro rok 2013 se používají následující kategorie:

Žádný pokrok: Členský stát neoznámil ani nepřijal žádná opatření, jež by reagovala na jemu vydané doporučení. Tato kategorie se uplatňuje i tehdy, když členský stát pověřil studijní skupinu zhodnocením možných opatření.

Omezený pokrok: Členský stát oznámil některá opatření reagující na jemu vydané doporučení, ale předmětná opatření se zdají být nedostačující nebo je ohroženo jejich přijetí/provedení.

Určitý pokrok: Členský stát oznámil nebo přijal opatření reagující na jemu vydané doporučení. Předmětná opatření jsou slibná, ne všechna však byla dosud provedena a provedení není ve všech případech jisté.

Výrazný pokrok: Členský stát přijal opatření, jež byla z většiny provedena. Předmětná opatření do značné míry reagují na doporučení, které bylo danému členskému státu vydáno.

Plně provedení: Členský stát přijal a provedl opatření, jež odpovídajícím způsobem reagují na jemu vydané doporučení.

	• K určitému pokroku došlo, pokud jde o větší dodržování daňových předpisů. Opatření byla zavedena hlavně v oblasti plnění povinnosti k DPH a v říjnu 2013 byl přijat nový zákon o pohonných hmotách. • Omezený pokrok byl zaznamenán ve snižování nákladů na plnění povinností. Posíleno bylo elektronické podávání daňových přiznání, ale nedošlo na sjednocení daňových základů. Jedno inkasní místo nebude zřízeno v roce 2015, jak se původně plánovalo.
Doporučení č. 3: Zvyšovat zákonem stanovený věk odchodu do důchodu, sladit zákonem stanovený věk odchodu do důchodu či důchodové dávky s nadějí dožití a přezkoumat mechanismus indexace důchodů. Zvyšování věku odchodu do důchodu doplnit o opatření podporující zaměstnatelnost starších pracovníků a omezit možnosti předčasného odchodu do důchodu. Zejména zrušit veřejnou dotaci pro režim předčasného odchodu do důchodu. Přijmout opatření, která by výrazně zlepšila nákladovou efektivnost výdajů na zdravotní péči, zejména na péči v nemocnicích.	V případě doporučení č. 3 nevykázala Česká republika žádný pokrok: • K žádnému pokroku nedošlo v navýšení skutečné věkové hranice pro odchod do důchodu. Plánovaný postup k věkové hranici pro odchod do důchodu zůstává beze změny a hranice se navyšuje pomalu, zejména u mužů. Mechanismus indexace nebyl přezkoumán. • Omezený pokrok vykázala Česká republika, pokud jde o zvyšování věku odchodu do důchodu doplněné o opatření na podporu zaměstnatelnosti starších pracovníků. Podniknuta byla některá opatření, ale z větší části neřeší motivaci pracovníků investovat do udržování svých dovedností podle vývoje na trhu práce. • Žádný pokrok nebyl zaznamenán u zrušení veřejné dotace pro režim předčasného odchodu do důchodu. Zrušení dotace se neočekává. • Ve zlepšení nákladové efektivnosti výdajů na zdravotní péči nedošlo k žádnému pokroku. Plány na racionalizaci lůžkové kapacity v nemocnicích a na zlepšení postupů integrované péče nebyly zrealizovány.
Doporučení č. 4: Přijmout další opatření k posílení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Výrazně zvýšit dostupnost zařízení péče o děti podporujících sociální začlenění se zaměřením na děti do tří let a zvýšit účast romských dětí, a to zejména přijetím a provedením zákona o zařízeních péče o děti a zvýšením kapacity veřejných i soukromých zařízení péče o děti.	V případě doporučení č. 4 vykázala Česká republika omezený pokrok: • V přijímání dalších opatření ke zvýšení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti došlo k omezenému pokroku. Veřejné služby zaměstnanosti byly posíleny, ale trpí nedostatkem dlouhodobého strategického směřování. • Omezený pokrok byl pozorován, pokud jde o výrazné zvýšení dostupnosti inkluzivních zařízení pro péči o děti se zaměřením na děti do tří let a na zvýšení účasti romských dětí. Vláda schválila předlohu zákona o dětských skupinách, ale jeho účinnost bude záviset na výši pobídek obsažených v konečném znění.
Doporučení č. 5: Zajistit provádění protikorupční strategie na období 2013–2014. Přijmout služební zákon, který by měl zajistit stabilní, výkonné a profesionální služby státní správy. Zlepšit správu prostředků z fondů EU s ohledem na programové období 2014–2020. Posílit kapacitu provádění veřejných zakázek na místní a regionální úrovni.	V případě doporučení č. 5 vykázala Česká republika omezený pokrok: • V provádění protikorupční strategie byl zaznamenán omezený pokrok. Zavedena byla menší protikorupční opatření, ale hlavní reformy vytyčené ve strategii dosud provedeny nebyly. • K žádnému pokroku nedošlo v přijetí služebního zákona. Přijetí tohoto zákona bylo výrazně zpožděno a předpis je v současné době projednáván v parlamentu.

	• Pokrok, pokud jde o lepší správu prostředků EU, byl omezený. V roce 2013 se pokračovalo v provádění opatření zahrnutých do akčního plánu 2012. • Posilování kapacity pro provádění veřejných zakázek vykázalo omezený pokrok. Administrativní kapacita některých veřejných orgánů byla posílena, ale je stále nedostatečná, a nedostatečná jsou i vodítka a školení pro pracovníky odpovědné za uplatňování pravidel pro zadávání veřejných zakázek.
Doporučení č. 6: Vytvořit ucelený hodnotící rámec vzdělávání na základních školách a podniknout cílené kroky na podporu škol, jež vykazují slabší výsledky. Přijmout opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol. Zvýšit podíl finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím na základě výkonu.	V případě doporučení č. 6 vykázala Česká republika omezený pokrok: • K určitému pokroku došlo v tvorbě uceleného rámce pro hodnocení vzdělávání na základních školách. Zavedena byla některá opatření. • Žádný pokrok nebyl zaznamenán, pokud jde o přijetí opatření ke zlepšení systému akreditace a financování vysokých škol. Kvůli politické nestabilitě se zpozdilo přijetí revidovaného zákona o vysokých školách, jež bylo oznámeno na rok 2013. • Určitý pokrok vykázala Česká republika ve zvýšení podílu finančních prostředků přidělovaných výzkumným institucím na základě výkonu. V roce 2013 byla přijata revidovaná metodika pro hodnocení výzkumu v období 2013–2015, avšak změny jsou drobné a hodnocení samotné se zpozdilo.
Doporučení č. 7: S využitím probíhajícího přezkumu pokračovat v reformě regulovaných povolání snižováním či odstraňováním vstupních překážek a vyhrazených činností, budou-li shledány neopodstatněnými. Přijmout další opatření ke zlepšení energetické náročnosti budov a průmyslových odvětví.	V případě doporučení č. 7 vykázala Česká republika omezený pokrok: • V zavádění reformy regulovaných povolání byl pokrok omezený. V roce 2013 bylo zpřístupněno jen zhruba 40 profesí a počet regulovaných povolání zůstává stále vysoký. • Ve zvyšování energetické účinnosti došlo k omezenému pokroku. V roce 2013 byl v této oblasti stanoven orientační národní cíl a byla oznámena příslušná národní opatření. Opatření nejsou závazná a do značné míry závisí na veřejném financování.
Evropa 2020 (národní cíle a pokrok)	
Cíle v jednotlivých oblastech politiky	Dosažený pokrok
Cílová míra zaměstnanosti: 75 % do roku 2020	Míra zaměstnanosti se dále zvyšuje a v roce 2013 dosáhla 72,5 %. Za zvyšováním stojí zejména rostoucí míra zaměstnanosti starších pracovníků, což souvisí s probíhajícím navyšováním věkové hranice pro odchod do důchodu.
Cíl v oblasti VaV (pouze veřejné výdaje): 1 % Intenzita VaV (celkem) v roce 2013: 1,88 % HDP	Rychlé zvýšení intenzity VaV od roku 2010 lze vysvětlit většími veřejnými i soukromými výdaji na VaV. Dodatečné finanční prostředky pocházejí zejména od zahraničních afilací a z fondů EU. Nová vláda uvažuje o stanovení cíle pro intenzitu VaV. Co se týče posledních trendů, ambiciózní, avšak zároveň reálný národní cíl by se pro rok 2020 pohyboval v rozmezí 2,5 % až 3 % HDP.
Národní cíl pro emise skleníkových plynů: +9 % (ve srovnání s emisemi z roku 2005; emise v rámci systému obchodování s emisemi do tohoto národního cíle nespádají).	Objem emisí skleníkových plynů, na něž se nevztahuje systém pro obchodování s emisemi, klesl od roku 2005 do roku 2012 o 7 %. Podle nejnovějších národních odhadů a při zohlednění stávajících opatření se očekává, že cíl bude splněn.

Cíl pro rok 2020 v oblasti energie z obnovitelných zdrojů: 13 % Podíl energie z obnovitelných zdrojů ve všech druzích dopravy: 10 %	Podíl energie z obnovitelných zdrojů na celém koši se v letech 2004–2011 zvyšoval průměrně o 0,5 p. b. ročně a v roce 2011 dosáhl 9,4 % (Eurostat, březen 2014). Zvýšení je ještě patrnější u podílu energie z obnovitelných zdrojů ve všech druzích dopravy, který se v letech 2005 až 2012 zvyšoval průměrně o zhruba 0,7 p. b. ročně a v roce 2012 dosáhl maxima 5,6 % (údaje Eurostatu). Pokud budou tyto trendy pokračovat, Česká republika bude schopna cílů pro rok 2020 dosáhnout.
Orientační národní cíl v oblasti energetické účinnosti pro rok 2020: úspory v konečné spotřebě energie v rozsahu 47,84 PJ (13,29 TWh)	Česká republika oznámila Komisi svůj cíl v dubnu 2013 a předložila zprávu o vnitrostátních opatřeních k jeho splnění a k dosažení souladu s článkem 7 směrnice o energetické účinnosti. Cíl pro rok 2020 byl stanoven na 39,6 Mtoe u primární spotřeby a na 25,3 Mtoe u konečné spotřeby energie. Komise v současné době přezkoumává 3. národní akční plán energetické účinnosti za účelem vyhodnocení pokroku.
Cíl pro předčasné ukončování školní docházky: 5,5 %	Podíl osob předčasně ukončujících vzdělávání a odbornou přípravu (procento populace ve věku 18–24 let s nanejvýš nižším sekundárním vzděláním nezapojené do dalšího vzdělávání či odborné přípravy) se snížil z 5,5 % v roce 2012 na 5,4 % v roce 2013, resp. na hodnotu nižší, než byl stanovený cíl. Bedlivě je třeba sledovat vysoký podíl Romů mezi těmito osobami (72 %).
Cíl pro terciární vzdělávání: 32 %	Počet studujících se dále zvyšoval (z 25,6 % v roce 2012 na 26,7 % v roce 2013). Podle současných tendencí a demografických trendů bude národní cíl pravděpodobně splněn. Zapotřebí je úsilí o zvýšení kvality a relevantnosti pro trh práce.
Cíl pro snížení počtu osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením: udržení počtu osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením na úrovni roku 2008 (15,3 % celkového obyvatelstva) a snaha o snížení počtu těchto osob o 30 000.	Počet osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením se nepatrně zvýšil a v roce 2013 dosáhl 1 580 000. Jedná se o číslo, jež nepatrně převyšuje cílovou hodnotu pro rok 2020 (která sama není příliš ambiciózní).

PŘÍLOHA

Standardní tabulky

Tabulka I. Makroekonomické ukazatele

	1996– 2000	2001– 2005	2006– 2010	2011	2012	2013	2014	2015
Klíčové ukazatele								
Míra růstu HDP	1,9	4,1	2,8	1,8	-1,0	-0,9	2,0	2,4
Mezera výstupu ¹	-1,7	0,7	2,6	-0,5	-1,9	-3,3	-2,4	-1,3
HISC (roční % změna)	6,5	2,0	2,6	2,1	3,5	1,4	0,8	1,8
Domácí poptávka (roční % změna) ²	1,7	3,4	2,1	-0,1	-2,8	-0,7	1,0	2,0
Míra nezaměstnanosti (% pracovní síly) ³	6,6	7,9	6,2	6,7	7,0	7,0	6,7	6,6
Tvorba hrubého fixního kapitálu (% HDP)	29,4	26,9	25,7	24,1	23,1	22,1	22,1	22,1
Hrubé národní úspory (% HDP)	26,2	23,6	23,2	21,0	20,7	21,1	21,7	21,9
Vládní instituce (% HDP)								
Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	-3,8	-5,0	-3,2	-3,2	-4,2	-1,5	-1,9	-2,4
Hrubý dluh	14,5	27,4	31,6	41,4	46,2	46,0	44,4	45,8
Čistá finanční aktiva	36,9	14,0	6,5	-5,8	-11,6	neuv.	neuv.	neuv.
Celkové příjmy	38,5	40,2	39,4	40,0	40,3	40,9	40,6	40,2
Celkové výdaje	42,2	45,2	42,5	43,2	44,5	42,4	42,5	42,6
<i>z toho: úroky</i>	1,0	1,1	1,2	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3
Právnícké osoby (% HDP)								
Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	-2,5	-0,2	-0,5	0,3	-0,6	1,3	2,6	3,8
Čistá finanční aktiva; nefinanční podniky	-119,6	-99,8	-95,0	-93,7	-89,7	neuv.	neuv.	neuv.
Čistá finanční aktiva; finanční podniky	4,0	-2,2	-3,8	-2,4	-2,8	neuv.	neuv.	neuv.
Tvorba hrubého kapitálu	21,1	18,4	16,9	15,8	15,5	15,2	14,8	14,6
Hrubý provozní přebytek	26,5	27,9	29,4	28,7	27,8	28,2	29,0	29,6
Domácnosti a NISD (% HDP)								
Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	2,4	1,3	1,1	1,3	3,5	1,2	1,6	1,7
Čistá finanční aktiva	72,8	68,1	59,5	66,0	68,8	neuv.	neuv.	neuv.
Hrubé mzdy a platy	31,5	31,5	31,6	32,4	32,9	32,3	31,9	31,9
Čistý důchod z vlastnictví	4,9	3,7	3,6	3,5	3,2	3,0	2,7	2,5
Přijaté běžné transfery	16,5	16,9	17,5	18,6	19,2	19,0	18,9	18,8
Hrubé úspory	6,5	5,3	5,8	5,5	6,0	4,8	4,8	4,6
Zbytek světa (% HDP)								
Čisté půjčky (+) nebo čisté výpůjčky (-)	-3,9	-3,9	-2,5	-1,6	-1,4	1,1	2,4	3,1
Čistá finanční aktiva	6,4	20,1	33,3	36,9	36,1	neuv.	neuv.	neuv.
Čistý vývoz zboží a služeb	-2,6	-0,1	3,1	4,1	5,6	6,4	7,5	7,9
Čisté prvotní důchody ze zbytku světa	-1,2	-3,8	-6,2	-6,7	-7,4	-6,6	-6,9	-7,0
Čisté kapitálové transakce	0,0	0,3	1,2	1,9	1,2	2,3	2,8	3,3
Obchodovatelný sektor	55,1	54,6	52,6	51,4	51,9	51,8	neuv.	neuv.
Neobchodovatelný sektor	35,8	36,2	37,7	38,7	37,8	37,4	neuv.	neuv.
<i>z toho: odvětví stavebnictví</i>	6,8	6,0	6,3	6,1	5,6	5,3	neuv.	neuv.
Reálný efektivní směnný kurz (index, 2000=100)	70,8	91,9	113,3	120,4	117,7	113,6	107,4	106,5
Cenové relace obchodu se zbožím a službami (index, 2000=100)	99,9	101,3	97,8	95,4	94,9	96,2	96,4	96,5
Výkonnost exportního trhu (index, 2000=100)	77,7	92,9	108,1	117,2	121,7	120,7	121,4	122,0
Poznámky:								
¹ Mezera výstupu představuje rozdíl mezi skutečným a potenciálním hrubým domácím produktem v tržních cenách roku 2005.								
² Ukazatel domácí poptávky zahrnuje zásoby.								
³ Nezaměstnané osoby jsou všechny osoby, které nejsou zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly připraveny začít pracovat ihned nebo do dvou týdnů. Pracovní síla je celkový počet zaměstnaných a nezaměstnaných osob. Míra nezaměstnanosti zahrnuje věkovou skupinu 15–74 let.								
Zdroj:								
Prognóza Komise z jara 2014; konvergenční program.								

Tabulka II. Srovnání makroekonomického vývoje a prognóz

	2013		2014		2015		2016	2017
	KO M	KP	KO M	KP	KO M	KP	KP	KP
Reálný HDP (% změna)	-0,9	-0,9	2,0	1,7	2,4	2,0	2,1	2,5
Soukromá spotřeba (% změna)	0,1	0,1	0,7	0,6	1,9	1,5	1,6	1,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu (% změna)	-3,5	-3,5	2,3	2,7	2,6	2,0	2,1	3,1
Vývoz zboží a služeb (% změna)	0,2	0,2	5,0	3,8	6,2	4,2	4,4	4,9
Dovoz zboží a služeb (% změna)	0,6	0,6	4,0	3,4	6,0	3,8	4,1	4,7
<i>Příspěvky k růstu reálného HDP:</i>								
- Konečná domácí poptávka	-0,4	-0,4	1,2	1,0	1,8	1,3	1,5	1,9
- Změna zásob	-0,2	-0,2	-0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
- Čistý vývoz	-0,3	-0,3	1,0	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Mezera výstupu ¹	-3,3	-3,0	-2,4	-2,3	-1,3	-1,5	-0,7	0,4
Zaměstnanost (% změna)	0,9	0,9	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2
Míra nezaměstnanosti (%)	7,0	7,0	6,7	6,8	6,6	6,6	6,4	6,0
Produktivita práce (% změna)	-1,8	-1,8	1,8	1,4	2,0	1,9	1,8	2,3
Inflace HISC (%)	1,4	1,4	0,8	1,0	1,8	2,3	2,1	2,0
Deflátor HDP (% změna)	1,9	1,9	1,3	1,8	1,7	1,7	1,0	1,3
Odměny zaměstnanců (na osobu, % změna)	-1,9	-1,9	2,1	1,2	2,4	3,5	3,3	3,9
Čisté půjčky / výpůjčky vůči zbytku světa (% HDP)	1,1	1,1	2,4	1,2	3,1	1,2	1,0	0,8
Poznámka: ¹ V % potenciálního HDP, s růstem potenciálního HDP přepočítaného útvary Komise na základě scénáře programu s použitím společně dohodnuté metodiky. Zdroj: <i>Prognóza Komise z jara 2014 (KOM); konvergenční program (KP)</i>								

Tabulka III. Skladba rozpočtové korekce

(% HDP)	2013	2014		2015		2016	2017	Změna: 2013– 2017
	KOM	KOM	KP	KOM ¹	KP	KP	KP	KP
Příjmy	40,9	40,6	40,6	40,2	39,9	39,5	39,3	-1,6
<i>z toho:</i>								
- Daně z výroby a dovozu	12,4	12,2	11,9	12,1	11,6	11,5	11,3	-1,1
- Běžné daně z příjmů, majetku atd.	7,3	7,3	7,3	6,9	7,2	7,2	7,2	-0,1
- Příspěvky na sociální zabezpečení	15,6	15,4	15,3	15,2	15,3	15,4	15,5	-0,1
- Ostatní (zbytek)	5,5	5,7	6,1	6,0	5,8	5,4	5,3	-0,2
Výdaje	42,4	42,5	42,4	42,6	42,2	41,5	41,0	-1,4
<i>z toho:</i>								
- Primární výdaje	41,0	41,1	41,0	41,3	40,8	40,1	39,7	-1,3
<i>z toho:</i>								
Odměny zaměstnancům	7,6	7,5	7,4	7,4	7,3	7,3	7,1	-0,5
Mezispotřeba	5,6	5,5	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	-0,3
Sociální platby	20,0	19,9	20,1	19,8	20,1	20,0	19,7	-0,3
Dotace	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	-0,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	2,8	3,2	3,5	3,6	3,3	3,0	2,9	0,1
Ostatní (zbytek)	3,0	2,9	2,6	3,1	2,8	2,7	2,7	-0,3
- Výdaje na úroky	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3	-0,1
Saldo veřejných financí	-1,5	-1,9	-1,8	-2,4	-2,3	-2,0	-1,7	-0,2
Primární saldo	-0,1	-0,5	-0,5	-1,1	-0,9	-0,7	-0,3	-0,2
Jednorázová a jiná dočasná opatření	-0,1	0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Saldo veřejných financí bez jednorázových opatření	-1,3	-2,1	-1,9	-2,4	-2,2	-1,9	-1,7	-0,4
Mezera výstupu ²	-3,3	-2,4	-2,3	-1,3	-1,5	-0,7	0,4	3,7
Cyklicky očištěné saldo ²	-0,2	-0,9	-0,9	-1,9	-1,7	-1,7	-1,9	-1,7
Strukturální saldo³	-0,1	-1,1	-1,0	-1,9	-1,6	-1,6	-1,9	-1,7
<i>Změna strukturálního salda</i>	<i>1,6</i>	<i>-1,1</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-</i>
<i>Dvouletá průměrná změna strukturálního salda</i>	<i>1,5</i>	<i>0,2</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>-</i>
Strukturální primární saldo³	1,3	0,2	0,4	-0,6	-0,2	-0,2	-0,6	-1,8
<i>Změna strukturálního primárního salda</i>		<i>-1,1</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-</i>
Výdajové kritérium								
Platná referenční míra ⁴	neuv.	neuv.	neuv.	1,64	1,64	neuv.	neuv.	-
Odchylka ⁵ (% HDP)	neuv.	neuv.	neuv.	-0,6	-0,3	neuv.	neuv.	-
Dvouletá průměrná odchylka (% HDP)	neuv.	neuv.	neuv.	-0,1	0,5	neuv.	neuv.	-
Poznámky:								
¹ Na základě nezměněné politiky.								
² Mezera výstupu (v % potenciálního HDP) a cyklicky očištěné saldo podle programu, přepočítané útvary Komise na základě scénáře programu s využitím společně dohodnuté metodiky.								
³ Strukturální (primární) saldo = cyklicky očištěné (primární) saldo bez jednorázových a jiných dočasných opatření.								
⁴ Referenční střednědobá míra růstu potenciálního HDP. (Standardní) referenční míra se použije počínaje rokem t+1, pokud země dosáhla svého střednědobého rozpočtového cíle v roce t. Nižší referenční míra se použije, dokud se země pohybuje ke svému střednědobému rozpočtovému cíli, včetně roku t. Referenční míry platné počínaje rokem 2014 byly v roce 2013 aktualizovány.								
⁵ Odchylka od míry růstu veřejných výdajů bez diskrečních příjmových opatření a zvýšení příjmů stanovených zákonem od platné referenční míry. Agregát výdajů použitý pro výdajové kritérium se získává podle společně dohodnuté metodiky. Záporné znaménko znamená, že růst výdajů překračuje platnou referenční míru.								
Zdroj:								
Konvergenční program (KP); prognóza Komise z jara 2014 (KOM); výpočty Komise.								

Tabulka IV. Dynamika dluhu

(% HDP)	Průměr 2008–2012	2013	2014		2015		2016	2017
			KOM	KP	KOM	KP	KP	KP
Hrubá míra zadlužení¹	37,8	46,0	44,4	44,9	45,8	46,0	47,1	47,1
Změna míry	3,6	-0,1	-1,6	-1,1	1,4	1,1	1,1	0,0
<i>Příspěvky²:</i>								
1. Primární saldo	2,7	0,1	0,5	0,5	1,1	0,9	0,7	0,3
2. Efekt sněhové koule	1,0	0,9	-0,1	-0,3	-0,4	-0,2	-0,1	-0,4
<i>z toho:</i>								
Výdaje na úroky	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4
Růstový efekt	-0,1	0,4	-0,9	-0,8	-1,0	-0,9	-0,9	-1,1
Inflační efekt	-0,2	-0,9	-0,6	-0,8	-0,7	-0,7	-0,4	-0,6
3. Vnitřní dynamika dluhu	-0,1	-1,1	-2,0	-1,3	0,7	0,4	0,5	0,1
<i>z toho:</i>								
Rozdíly mezi hotov./akruálním přístupem				-1,4		0,0	0,0	0,0
Akumulovaná finanční aktiva				0,0		0,5	0,5	0,1
<i>Privatizace</i>				0,0		0,0	0,0	0,0
Oceňovací a rezid. efekty				0,0		0,0	0,0	0,0
		2013	2014		2015		2016	2017
			KOM	KP	KOM	KP	KP	KP
Odchylka od doporuč. hodnoty dluhu^{3,4}		neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.
Strukturální přizpůsobení⁵ ve srovnání s:		neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.
Požadované přizpůsobení ⁶		neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.

Poznámky:
¹ Konec období.

² Efekt sněhové koule zachycuje dopad výdajů na úroky na akumulovaný dluh, jakož i dopad růstu reálného HDP a inflace na míru zadlužení (prostřednictvím jmenovatele). Vnitřní dynamika dluhu zahrnuje rozdíly mezi hotovostním a akruálním účetnictvím, akumulaci finančních aktiv, efekty ocenění a ostatní, reziduální efekty.

³ Není relevantní pro členské státy, na které se v listopadu 2011 vztahoval postup při nadměrném schodku, a po tři roky po nápravě nadměrného schodku.

⁴ Ukazuje rozdíl mezi poměrem dluhu k HDP a doporučenou hodnotou dluhu. Je-li výsledek kladný, předpokládáný poměr dluhu k HDP není v souladu s doporučenou hodnotou pro snižování dluhu.

⁵ Platné pouze v přechodném období tří let po nápravě nadměrného schodku pro postupy při nadměrném schodku, které probíhaly v listopadu 2011.

⁶ Definuje zbývajících roční strukturální přizpůsobení po přechodné období, které zajišťuje, že členský stát, kterým se jím řídí, dosáhne na konci přechodného období souladu s doporučenou hodnotou pro snížení dluhu za předpokladu, že budou naplněny rozpočtové projekce KOM (PS/KP) za uplynulé roky.

Zdroj:

Konvergenční program (KP); prognóza Komise z jara 2014 (KOM); výpočty Komise.

Tabulka V. Ukazatele udržitelnosti

	Česká republika			Evropská unie		
	Scénář 2013	Scénář nezměněné politiky	Scénář konvergen. programu	Scénář 2013	Scénář nezměněné politiky	Scénář konvergen. programu
S2*	3,0	5,3	5,5	2,4	2,4	0,7
<i>z toho:</i>						
Počáteční rozpočtová pozice	-0,6	1,3	1,4	0,5	0,4	-1,3
Dlouhodobé náklady na stárnutí obyvatel	3,6	4,0	4,1	1,9	2,0	2,0
<i>z toho:</i>						
důchody	1,7	2,2	2,3	0,7	0,8	0,9
zdravotní péče	1,2	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8
dlouhodobá péče	0,5	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6
ostatní	0,3	0,3	0,2	-0,4	-0,4	-0,3
S1**	-2,0	0,6	0,3	1,5	1,7	-0,2
<i>z toho:</i>						
Počáteční rozpočtová pozice	-1,5	0,9	0,6	-0,2	-0,4	-2,0
Požadavek na dluh	-0,8	-0,9	-1,0	1,5	1,8	1,5
Dlouhodobé náklady na stárnutí obyvatel	0,3	0,7	0,7	0,2	0,3	0,3
S0 (rizika fiskálního tlaku)***	0,20	:		:		
Dluh v % HDP (2013)	46,0			88,9		
Výdaje souv. se stárn. obyv. v % HDP (2013)	20,1			25,8		

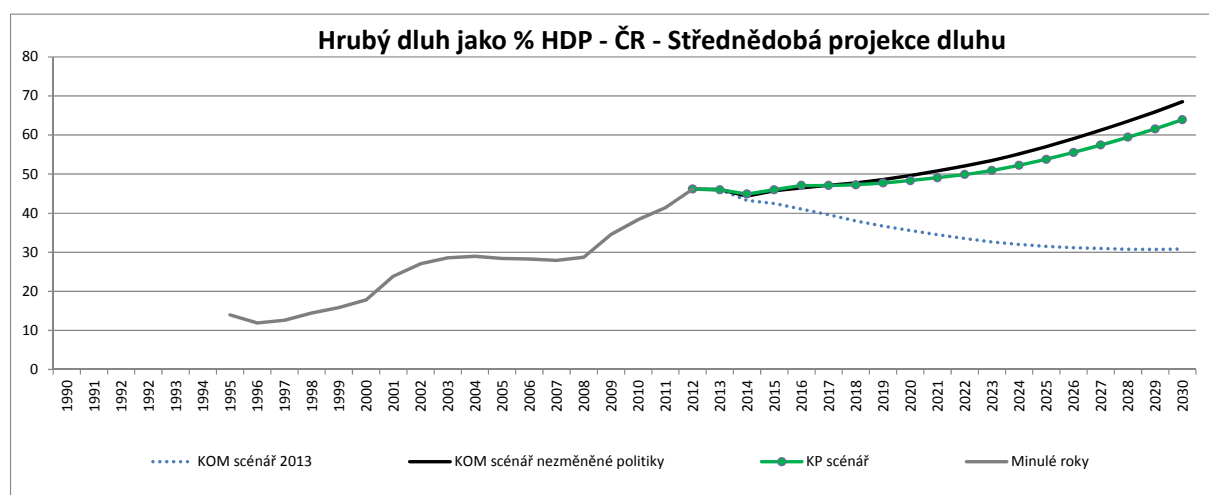
Zdroj: Komise; konvergenční program 2014.

Poznámka: Scénář 2013 zobrazuje mezeru udržitelnosti za předpokladu, že se rozpočtová pozice bude do roku 2013 vyvíjet podle prognózy Komise z jara 2014. Scénář nezměněné politiky zobrazuje mezeru udržitelnosti za předpokladu, že se rozpočtová pozice bude do roku 2015 vyvíjet podle prognózy Komise z jara 2014. Scénář konvergenčního programu zobrazuje mezeru udržitelnosti za předpokladu plného provedení rozpočtových plánů v programu. Výdaje související se stárnutím obyvatel podle Zprávy o stárnutí obyvatelstva 2012.

* Dlouhodobá mezera udržitelnosti (S2) je ukazatelem okamžité a trvalé korekce, která je zapotřebí k vykrytí intertemporálního rozpočtového omezení, včetně nákladů na stárnutí obyvatelstva. Ukazatel S2 sestává ze dvou složek: i) z počáteční rozpočtové pozice, která ukazuje mezeru oproti primárnímu saldu stabilizujícímu dluh, a ii) z dodatečné korekce potřebné kvůli nákladům na stárnutí obyvatelstva. Hlavním předpokladem při odvozování S2 je, že v nekonečném výhledu je růst míry zadlužení vázán na úvěrové rozpětí (tj. rozdíl mezi nominální úrokovou sazbou a reálným tempem růstu), což nutně neznamená, že míra zadlužení klesne pod práh zadlužení ve výši 60 % stanovený ve Smlouvě o EU. Pro ukazatel S2 byly použity tyto prahové hodnoty: i) je-li hodnota S2 nižší než 2, země je označena za zemi s nízkým rizikem; ii) pohybuje-li se hodnota mezi 2 a 6, země je označena za zemi se středním rizikem, a iii) je-li hodnota vyšší než 6, země je označena za zemi s vysokým rizikem.

** Střednědobá mezera udržitelnosti (S1) je ukazatelem předem potřebného korekčního úsilí, pokud jde o stálé zlepšení strukturálního primárního salda, k němuž by mělo dojít do roku 2020 a jež by následně mělo být udržováno po dobu deseti let tak, aby se míra zadlužení v roce 2030 vrátila na hranici 60 % HDP, a to při financování veškerých dodatečných výdajů vyplývajících ze stárnutí obyvatelstva k cílovému datu. K vyhodnocení závažnosti problému s udržitelností byly použity tyto prahové hodnoty: i) je-li hodnota S1 nižší než nula, země je označena za zemi s nízkým rizikem; ii) je-li po posledním roce zahrnutém do prognózy Komise z jara 2014 (po roce 2015) až do roku 2020 zapotřebí strukturální korekce primárního salda o nejvýše 0,5 p. b. HDP ročně (značící kumulovanou korekci ve výši 2,5 p. b.), je země označena za zemi se středním rizikem, a iii) je-li hodnota S1 vyšší než 2,5 (tzn. je zapotřebí strukturální korekce o více než 0,5 p. b. HDP ročně), je země označena za zemi s vysokým rizikem.

*** Ukazatel S0 reflektuje aktuální doklady o úloze proměnných fiskální a finanční konkurenceschopnosti z hlediska vytváření potenciálních fiskálních rizik. Metodika u ukazatele S0 se zásadně liší od metodiky u ukazatelů S1 a S2. Ukazatel S0 není na rozdíl od S1 a S2 vyčíslením požadovaného úsilí o fiskální korekci, nýbrž kompozitním ukazatelem, jenž odhaduje, do jaké míry by mohl v krátkodobém výhledu hrozit fiskální tlak. Kritický práh pro ukazatel S0 je 0,43.

Tabulka VI. Ukazatele zdanění

	2002	2006	2008	2010	2011	2012
Celkové daňové příjmy (včetně skutečných povinných příspěvků na soc. zabezpečení, % HDP)	34,6	35,3	34,4	33,6	34,6	35,0
Rozpis podle ekonomické funkce (% HDP) ¹						
Spotřeba	9,6	10,3	10,3	10,9	11,4	11,7
z čehož:						
- DPH	6,0	6,4	6,8	6,9	7,1	7,2
- spotřební daně z tabáku a alkoholu	1,0	1,3	1,1	1,4	1,6	1,7
- energie	2,1	2,3	2,2	2,2	2,3	2,2
- ostatní (zbytek)	0,5	0,3	0,3	0,3	0,5	0,6
Pracovní síly v zaměstnání	17,1	17,1	16,8	16,1	16,6	16,7
Pracovní síly mimo zaměstnání	1,2	1,3	1,2	1,4	1,4	1,4
Příjmy z kapitálu a podnikání	5,8	6,0	5,4	4,5	4,6	4,6
Majetkové daně	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
<i>p.m.</i> Ekologické daně ²	2,4	2,5	2,4	2,4	2,5	2,4
Účinnost DPH ³						
Skutečné příjmy z DPH jako % teoretických příjmů za základní sazby	41,0	53,3	57,5	53,5	55,0	56,6
Poznámky: 1. Daňové příjmy jsou rozepsány podle ekonomické funkce, tj. podle toho, zda jsou daně vybrány ze spotřeby, práce nebo kapitálu. Podrobnější vysvětlení viz Taxation trends in the European Union, Evropská komise 2014. 2. Tato kategorie zahrnuje daně z energií, dopravy a znečištění a zdroje zahrnuté ve zdanění spotřeby a kapitálu. 3. Účinnost DPH se měří pomocí poměru DPH k příjmu. Je definována jako poměr mezi skutečně vybraným příjmem z DPH a příjmem, který by byl vybrán, pokud by se DPH uplatnila v základní sazbě na veškerou konečnou spotřebu (domácí), což je nedokonalé měření teoreticky čistého základu DPH. Nízký poměr může ukazovat na snížení základu daně v důsledku velkých odpočtů nebo na uplatnění snížených sazeb na širokou škálu zboží a služeb („nedostatky politiky“) nebo na neschopnost vybrat veškeré daně, např. v důsledku podvodů („nedostatky výběru“). Je třeba zmínit, že hodnotu poměru ovlivňuje také relativní objem přeshraničních nákupů ve srovnání s domácí spotřebou, zejména u menších ekonomik. Podrobnější vysvětlení viz Tax reforms in EU Member States (Evropská komise, 2012) a Consumption tax trends (OECD, 2012). <i>Zdroj: Komise</i>						

Tabulka VII. Ukazatele finančního trhu

	2009	2010	2011	2012	2013
Celková aktiva bankovního sektoru (% HDP)	113,8	116,9	116,0	125,4	127,8
Podíl aktiv pěti největších bank (% celkových aktiv)	62,4	62,5	61,8	61,5	-
Zahraniční vlastnictví bankovního systému (% celkových aktiv)	92,8	89,7	92,3	86,3	-
Ukazatele finančního zdraví:					
- nesplácené úvěry (% celkových úvěrů) ¹⁾	4,6	5,4	5,2	5,2	5,2
- poměr kapitálové přiměřenosti (%) ¹⁾	14,0	15,3	15,0	15,6	16,6
- návratnost kapitálu (%) ^{1),2),3)}	26,4	19,7	18,3	20,4	17,9
Bankovní úvěry soukromému sektoru (meziroční % změna)	1,5	4,2	5,9	3,4	3,8
Úvěry na nákup nemovitosti k bydlení (meziroční % změna)	11,7	6,9	7,6	5,6	5,7
Poměr úvěrů ke vkladům	74,7	74,8	75,4	73,8	72,6
Likvidita centrální banky jako % závazků	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Angažovanost bank vůči zemím, jež jsou příjemci oficiální fin. pomoci (% HDP)	-	-	-	-	-
Soukromý dluh (% HDP)	68,8	70,2	71,9	72,4	-
Hrubý vnější dluh (% HDP)					
- Veřejný	9,8	12,3	11,8	14,3	15,2
- Soukromý	22,9	23,1	23,2	25,4	24,2
Přirážka dlouhodobých úrokových sazeb vůči Bundu (bazické body)*	161,5	114,1	109,9	128,7	54,2
Rozpětí swapů úvěrového selhání pro státní dluh (5leté cenné papíry)*	136,4	87,3	97,9	103,8	55,7
<u>Poznámky:</u> ¹⁾ Poslední údaje 2013, 3. čtvrtletí. ²⁾ Metodika FSI Compilation Guide od roku 2008 dále; předchozí roky nemusí být porovnatelné. ³⁾ Po mimořádných položkách a zdanění. Kapitál Tier 1. * Měřeno v bazických bodech. <u>Zdroj:</u> Banka pro mezinárodní platby a Eurostat (angažovanost vůči makrofinančně zranitelným zemím), MMF (ukazatele finančního zdraví), Komise (dlouhodobé úrokové sazby), Světová banka (hrubý vnější dluh) a ECB (všechny ostatní ukazatele)					

Tabulka VIII. Ukazatele trhu práce a sociální situace

Ukazatele trhu práce	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra zaměstnanosti (% populace ve věku 20–64 let)	72,4	70,9	70,4	70,9	71,5	72,5
Růst zaměstnanosti (% změna oproti předchozímu roku)	2,3	-1,8	-1,0	0,0	0,4	0,9
Míra zaměstnanosti žen (% ženské populace ve věku 20–64 let)	62,5	61,4	60,9	61,7	62,5	63,8
Míra zaměstnanosti mužů (% mužské populace ve věku 20–64 let)	82,0	80,2	79,6	79,9	80,2	81,0
Míra zaměstnanosti starších pracovníků (% populace ve věku 55–64 let)	47,6	46,8	46,5	47,7	49,3	51,6
Zaměstnání na částečný úvazek (% celkové zaměstnanosti, od 15 let)	4,9	5,5	5,9	5,5	5,8	6,6
Zaměstnání žen na částečný úvazek (% zaměstnanosti žen, od 15 let)	8,5	9,2	9,9	9,4	9,5	11,0
Zaměstnání mužů na částečný úvazek (% zaměstnanosti mužů, od 15 let)	2,2	2,8	2,9	2,5	2,9	3,3
Zaměstnání na dobu určitou (% zaměstnanců se smlouvou na dobu určitou, od 15 let)	8,0	8,5	8,9	8,5	8,8	9,6
Přechod od dočasného na stálé zaměstnání	36,3	37,6	37,0	38,4	32,6	:
Míra nezaměstnanosti ¹ (% pracovní síly ve věkové skupině 15–74 let)	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti ² (% pracovní síly)	2,2	2,0	3,0	2,7	3,0	3,0
Míra nezaměstnanosti mladých lidí (% pracovní síly ve věku 15–24 let)	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	18,9
Podíl NEET mladých lidí (% populace ve věku 15–24 let)	6,7	8,5	8,8	8,3	8,9	9,1
Předčasné ukončování vzdělávání a odborné přípravy (% populace 18–24 let s max. nižším střed. vzděl. a nenavštěvující další vzdělávání nebo odbornou přípravu)	5,6	5,4	4,9	4,9	5,5	5,4
Dosažení terciárního vzdělání (% populace 30–34 let, které úspěšně dokončilo terciární vzdělávání)	15,4	17,5	20,4	23,7	25,6	26,7
Formání péče o děti (od 1 do 29 hodin; % populace mladší 3 let)	1,0	3,0	2,0	4,0	2,0	:
Formání péče o děti (30 a více hodin; % populace mladší 3 let)	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	:
Produktivita práce na zaměstnance (roční % změna)	0,8	-2,8	3,5	1,9	-1,4	-1,8
Počet odpracovaných hodin na zaměstnance (roční % změna)	0,4	-1,2	1,8	0,0	-0,5	-1,7
Produktivita práce na odpracovanou hodinu (roční % změna; stálé ceny)	0,4	-1,5	1,7	1,8	-0,9	-0,2
Odměna na zaměstnance (roční % změna; stálé ceny)	2,2	-2,9	4,8	3,3	0,2	-3,8
Růst nominálních jednotkových nákladů práce (roční % změna)	3,4	2,2	-0,4	0,5	3,3	-0,1
Růst reálných jednotkových nákladů práce (roční % změna)	1,5	-0,1	1,2	1,4	1,7	-2,0
Poznámky: ¹ Nezaměstnané osoby jsou všechny osoby, které nejsou zaměstnané, aktivně hledaly práci a byly připraveny začít pracovat ihned nebo do dvou týdnů. Pracovní síla je celkový počet zaměstnaných a nezaměstnaných osob. ² Dlouhodobě nezaměstnaní jsou osoby, které jsou bez zaměstnání alespoň 12 měsíců. Zdroje: Komise (průzkum pracovních sil v EU a evropské národní účty)						

Výdaje na dávky sociálního zabezpečení (% HDP)	2007	2008	2009	2010	2011
Nemocenská/Zdravotní péče	5,9	5,8	6,4	6,3	6,3
Invalidita	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5
Staří občané a pozůstalí	7,7	8,0	9,0	9,2	9,7
Rodina/Děti	1,6	1,4	1,4	1,3	1,2
Nezaměstnanost	0,6	0,6	1,0	0,8	0,7
Bydlení a sociální vyloučení, jinde nezařazené	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Celkem	17,5	17,5	19,7	19,5	19,8
z toho: Dávky s průzkumem majetkových poměrů	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4
Ukazatele sociálního začlenění	2008	2009	2010	2011	2012
Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení ¹ (% celkové populace)	15,3	14,0	14,4	15,3	15,4
Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení u dětí (% osob ve věku 0-17 let)	18,6	17,2	18,9	20,0	18,8
Riziko chudoby nebo sociálního vyloučení u starších lidí (% osob ve věku 65+let)	12,5	11,7	10,1	10,7	10,8
Míra ohrožení chudobou ² (% celkové populace)	9,0	8,6	9,0	9,8	9,6
Silná materiální deprivace ³ (% celkové populace)	6,8	6,1	6,2	6,1	6,6
Podíl osob žijících v domácnostech s nízkou intenzitou práce ⁴ (% osob ve věku 0-59 let)	7,2	6,0	6,4	6,6	6,8
Míra pracujících osob ohrožených chudobou (% zaměstnaných osob)	3,6	3,2	3,7	4,0	4,5
Dopad sociálních transferů (vyjma důchodů) na snížení chudoby	55,0	52,0	50,3	45,6	45,5
Prahové hodnoty chudoby, vyjádřené v národní měně za stálých cen ⁵	98 198	99 800	101 694	101 507	101 004
Hrubý disponibilní důchod (domácnosti)	2 053 789	2 124 749	2 131 676	2 130 850	2 159 947
Relativní propad příjmů (60% mediánového ekvivalizovaného příjmu, věk: celkem)	18,5	18,8	21,1	17,2	19,1
Poznámky: ¹ Lidé ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením: lidé ohrožení chudobou a/nebo trpící silnou materiální deprivací a/nebo žijící v domácnostech s nulovou nebo velmi nízkou intenzitou práce). ² Míra ohrožení chudobou: podíl osob s ekvivalentním disponibilním příjmem nižším než 60 % národního ekvivalentního mediánového příjmu. ³ Podíl osob, které trpí alespoň 4 z 9 deprivací: lidé, kteří si nemohou dovolit i) zaplatit nájem nebo účty za domácnost; ii) přiměřeně vytápět svou domácnost; iii) neočekávané výdaje; iv) jíst každý druhý den maso, rybu nebo ekvivalent proteinů; v) strávit jednou za rok týden dovolené mimo domov; vi) automobil; vii) automatickou pračku; viii) barevnou televizi nebo ix) telefon. ⁴ Lidé žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce: podíl osob ve věku 0-59 let žijících v domácnostech, kde dospělí (vyjma vyživovaných dětí) v průběhu předchozích 12 měsíců pracovali méně než 20 % své celkové potenciální pracovní doby. ⁵ U EE, CY, MT, SI, SK: prahy nominálních hodnot v EUR; HISC - index 100 v roce 2006 (průzkum z r. 2007 odkazuje na příjmy v r. 2006). Zdroje: ESSPROS (výdaje na dávky sociálního zabezpečení), EU-SILC (sociální začlenění).					

Tabulka IX. Výkon výrobního trhu a ukazatele politiky

Ukazatele výkonnosti	2004–2008	2009	2010	2011	2012	2013
Produktivita práce ¹ ekonomika celkem (roční růst v %)	4,0	-3,4	4,2	1,8	-1,4	-1,8
Produktivita práce ¹ ve výrobě (roční růst v %)	11,8	-7,3	15,9	5,8	-0,9	-1,4
Produktivita práce ¹ v odvětví elektřiny, plynu a vody (roční růst v %)	8,8	-10,9	-7,1	-7,2	-9,5	neuv.
Produktivita práce ¹ ve stavebním sektoru (roční růst v %)	0,3	-4,8	6,4	-2,9	-5,0	0,9
Patentová intenzita ve výrobě ² (počet patentů Evropského patentového úřadu vydělený hrubou přidanou hodnotou odvětví)	29,5	33,2	34,8	34,8	neuv.	neuv.
Ukazatele politiky	2004–2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vymáhání smluv ³ (dny)	655	611	611	611	611	611
Doba na založení podniku ³ (dny)	28,2	20	20	20	20	20
Výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	1,3	1,4	1,4	1,6	1,9	neuv.
Dosažení terciárního vzdělání (% populace ve věku 30–34 let)	13,5	17,5	20,4	23,7	25,6	26,7
Celkové veřejné výdaje na vzdělávání (% HDP)	4,1	4,4	4,3	4,5	neuv.	neuv.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regulace výrobního trhu ⁴ , celkem (Index; 0=neregulováno; 6=nejvíce regulováno)	1,5	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	1,4
Regulace výrobního trhu ⁴ , maloobchod (Index; 0=neregulováno; 6=nejvíce regulováno)	1,2	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	1,6
Regulace výrobního trhu ⁴ , síťová odvětví ⁵ (Index; 0=neregulováno; 6=nejvíce regulováno)	2,5	neuv.	neuv.	neuv.	neuv.	2,0
Poznámky: ¹ Produktivita práce je definována jako hrubá přidaná hodnota (ve stálých cenách) děleno počtem zaměstnaných osob. ² Přihlášky Evropskému patentovému úřadu. Počítají se podle roku, kdy byly úřadu podány. Jsou rozděleny podle místa vynálezce bydliště, v zájmu zabránění dvojmu započítání v případě více vynálezů či tříd mezinárodního patentového třídění počítáno za použití zlomků. ³ Metodiky pro tento ukazatel včetně předpokladů jsou podrobně popsány na adrese http://www.doingbusiness.org/methodology. ⁴ Metodiky pro ukazatele regulace výrobního trhu jsou podrobně popsány na adrese http://www.oecd.org/document/1/0,3746,en_2649_34323_2367297_1_1_1_1_00.html. ⁵ Regulace v energetice, dopravě a komunikacích (ETCR) celkem. Zdroj: Komise, Světová banka - <i>Doing Business</i> (vymáhání smluv a doba pro založení podniku) a OECD (ukazatele regulace výrobního trhu)						

Tabulka X. Zelený růst

		2003– 2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ukazatele zeléno růstu							
Energetická náročnost	kgoe / €	0,58	0,50	0,49	0,50	0,48	0,48
Uhlíková náročnost	kg / €	1,88	1,56	1,54	1,55	1,47	neuv.
Náročnost na zdroje (reciproční k produktivitě zdrojů)	kg / €	2,42	2,13	2,04	1,89	1,96	neuv.
Odpadová náročnost	kg / €	neuv.	0,28	neuv.	0,27	neuv.	neuv.
Energetické saldo obchodu	% HDP	-2,5%	-4,3%	-2,9%	-3,4%	-4,1%	-4%
Váha energie v HISC	%	14	15	13	13	14	14
Rozdíl mezi změnou cen energie a inflací	%	2,7	7,9	7,9	-1,9	3,8	5
Ekologické daně vůči zdanění práce	poměr	13,5%	13,1%	14,2%	13,6%	13,1%	neuv.
Ekologické daně vůči celkovému zdanění	poměr	7,0%	6,8%	7,2%	7,1%	6,8%	neuv.
Energetická náročnost průmyslu	kgoe / €	0,34	0,24	0,25	0,25	neuv.	neuv.
Podíl energeticky náročného průmyslu na ekonomice	% HDP	14,4	14,8	13,9	neuv.	neuv.	neuv.
Ceny elektřiny pro průmyslové uživatele stř. velikosti**	€ / kWh	neuv.	0,11	0,11	0,10	0,11	0,10
Ceny plynu pro průmyslové uživatele stř. velikosti***	€ / kWh	neuv.	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Veřejný výzkum a vývoj pro energetiku	% HDP	neuv.	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%	0,02%
Veřejný výzkum a vývoj pro životní prostředí	% HDP	neuv.	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Poměr recyklace komunálního odpadu	poměr	19,4%	21,9%	23,5%	30,7%	35,1%	43,4%
Podíl emisí skl. plynů zahrnutých do systému ETS*	%	neuv.	56,5%	55,0%	55,2%	54,8%	52,7%
Energetická náročnost dopravy	kgoe / €	0,63	0,61	0,61	neuv.	neuv.	neuv.
Uhlíková náročnost dopravy	kg / €	1,81	1,73	1,70	neuv.	neuv.	neuv.
Zabezpečení dodávek energie							
Závislost na dovozu energie	%	26,3%	27,9%	27,1%	25,5%	27,7%	25,2%
Diverzifikace zdrojů dovozu ropy	HHI	neuv.	0,29	0,30	0,29	0,24	neuv.
Diverzifikace skladby zdrojů energie	HHI	0,31	0,29	0,28	0,28	0,28	0,27
Podíl energie z obn. zdrojů na skladbě zdrojů energie	%	4,0%	4,9%	5,7%	6,2%	6,9%	7,5%
<u>Poznámky ke konkrétní zemi:</u> Vzhledem k nedostatku údajů tabulka neuvádí rok 2012. <u>Obecné vysvětlení položek tabulky:</u> Zdroj: Eurostat, pokud není uvedeno jinak; vysvětlení GR ECFIN níže Všechny makro ukazatele intenzity jsou vyjádřeny jako poměr fyzického množství k HDP (v cenách roku 2000). Energetická náročnost: hrubá domácí spotřeba energie (v kgoe) děleno HDP (v EUR) Uhlíková náročnost: emise skleníkových plynů (v ekvivalentech kg CO₂) děleno HDP (v EUR) Náročnost na zdroje: domácí spotřeba materiálů (v kg) děleno HDP (v EUR) Odpadová náročnost: odpad (v kg) děleno HDP (v EUR) Energetické saldo obchodu: saldo vývozu a dovozu energie vyjádřené jako % HDP Váha energie v HISC: podíl „energetických“ položek ve spotřebním košíku použitým pro konstrukci HISC Rozdíl mezi změnou cen energie a inflací: energetická složka HISC a celková inflace HISC (roční % změna) Ekologické daně vůči zdanění práce nebo celkovému zdanění: z databáze GR TAXUD „Trendy zdanění v Evropské unii“ Energetická náročnost průmyslu: konečná spotřeba energie v průmyslu (v kgoe) děleno hrubou přidanou hodnotou průmyslu (v EUR z roku 2005) Podíl energeticky náročného průmyslu na ekonomice: podíl hrubé přidané hodnoty energeticky náročného průmyslu na HDP Ceny elektřiny a plynu pro střední průmyslové uživatele: pásmo spotřeby 500-2000 MWh a 10000-100000 GJ; bez DPH Poměr recyklace komunálního odpadu: poměr recyklovaného komunálního odpadu ke komunálnímu odpadu celkem Veřejný výzkum a vývoj pro energetiku nebo pro životní prostředí: veřejné výdaje na výzkum a vývoj (GBAORD) pro tyto kategorie jako % HDP Podíl emisí skleníkových plynů zahrnutých do systému obchodování s emisemi: na základě emisí skleníkových plynů, které členské státy vykazaly EEA (kromě LULUCF) Energetická náročnost dopravy: konečná spotřeba energie v dopravě (v kgoe) děleno hrubou přidanou hodnotou dopravy (v EUR z roku 2005) Uhlíková náročnost dopravy: emise skleníkových plynů v dopravě děleno hrubou přidanou hodnotou odvětví dopravy Závislost na dovozu energie: čistý dovoz energie děleno hrubou domácí spotřebou energie včetně mezinárodních zásobníků paliv Diverzifikace zdrojů dovozu ropy: Herfindahlův index (HHI), vypočítaný jako součet druhých mocnin tržních podílů zemí původu Diverzifikace skladby zdrojů energie: HHI vypočítaný ze zemního plynu, veškerých ropných produktů, výroby tepla z jaderné energie, energie z obnovitelných zdrojů a pevných paliv Podíl energie z obnovitelných zdrojů na skladbě zdrojů energie: procentní podíl na hrubé domácí spotřebě energie, vyjádřené v tunách ropného ekvivalentu * Komise a EEA. ** V roce 2007 průměr S1 a S2 pro DE, HR, LU, NL, FI, SE a UK. Ostatní země mají pouze S2. *** V roce 2007 průměr S1 a S2 pro HR, IT, NL, FI, SE a UK. Ostatní země mají pouze S2.							

Ukazatele použité v rámečku č. 4 o potenciálním dopadu strukturálních reforem na růst

Marže v sektoru konečné spotřeby: rozdíl mezi prodejní cenou výrobku/služby a náklady na něj/ni. Marže v sektoru konečné spotřeby jsou zastoupeny maržemi ve vybraných odvětvích služeb (v dopravě a skladování, v poštovních službách a telekomunikacích, v dodávkách elektřiny, plynu a vody, v hotelových a restauračních službách a ve finančním zprostředkovatelství, s výjimkou realitních služeb, pronájmu strojů a vybavení a dalších podnikatelských činností⁶⁶).

Zdroj: odhad útvarů Komise při použití metodiky Roeger (1995) na základě údajů EUKLEMS 1996–2007.

Náklady na vstup: náklady na zahájení podnikání v sektoru mezispotřeby. Sektor mezispotřeby je v modelu zastoupen výrobním odvětvím.

Zdroj: náklady na zahájení podnikání v % příjmů na obyvatele, údaje z roku 2012. Doing Business Database. www.doingbusiness.org

Implicitní daňová sazba na spotřebu: podíl celkových spotřebních daní na výdajích na soukromou spotřebu. V simulacích se používá jako zástupný ukazatel přesunu daňové zátěže z práce na nepřímé daně; implicitní daňové sazby na spotřebu se zvyšují (snižují rozdíl oproti státům s nejlepšími výsledky o polovinu), zatímco daňové sazby u práce se snižují, takže výsledný dopad je předem rozpočtově neutrální.

Zdroj: Evropská komise, Taxation trends in the European Union (Trendy zdanění v Evropské unii), ročník 2013, Lucemburk, 2013, údaje z roku 2011.

Podíl pracovníků s vysokou a nízkou kvalifikací: podíl pracovníků s vysokou kvalifikací stoupá, podíl pracovníků s nízkou kvalifikací klesá (rozdíl oproti státům s nejlepšími výsledky se zmenšuje na polovinu). Definice dovedností: osoby s nízkou kvalifikací odpovídají kategoriím ISCED 0–2, osoby s vysokou kvalifikací odpovídají vědcům (v oborech matematika a výpočetní technika, strojírenství, výroba a stavebnictví). Zbývající část jsou osoby se střední kvalifikací.

Zdroj: údaje z roku 2012 nebo nejnovější dostupné údaje, EUROSTAT.

Míra neúčasti žen: procento žen, které nepracují / nehledají zaměstnání (neaktivní ženská populace žen / ženská populace v produktivním věku)

Zdroj: údaje z roku 2012 nebo nejnovější dostupné údaje, EUROSTAT.

Míra neúčasti mužů s nízkou kvalifikací: procento mužů s nízkou kvalifikací, kteří nepracují / nehledají zaměstnání (neaktivní mužská populace s nízkou kvalifikací / mužská populace v produktivním věku).

Zdroj: údaje z roku 2012 nebo nejnovější dostupné údaje, EUROSTAT.

Míra neúčasti starších osob (ve věku 55–64 let): procento staršího obyvatelstva (ve věku 55–64 let), které nepracuje / nehledá zaměstnání (neaktivní starší populace / populace osob ve věku 55–64 let).

Zdroj: údaje z roku 2012 nebo nejnovější dostupné údaje, EUROSTAT.

Aktivní politika na trhu práce: poměr výdajů na aktivní politiku na trhu práce v % HDP a podílu nezaměstnaných v obyvatelstvu.

⁶⁶ Odvětví realit je vyloučeno, jelikož odhad marží v tomto odvětví je statisticky obtížný. Odvětví pronájmu strojů a vybavení a další podnikatelské činnosti jsou koncepčně součástí sektoru zboží pro mezispotřebu.

Zdroj: údaje z roku 2011 nebo nejnovější dostupné údaje, EUROSTAT.

Náhradový poměr: procento pracovníkova příjmu před ztrátou zaměstnání vyplácené systémem pro podporu v nezaměstnanosti.

Zdroj: průměr čistých náhradových poměrů po dobu 60 měsíců bez zaměstnání, údaje z roku 2012, OECD, statistika dávek a mezd. www.oecd.org/els/benefitsandwagesstatistics.htm